

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Interpretace příkázání nesesmilníš v křesťanských tradicích 20. století

Miroslav Sedlák

Katedra teologické etiky
Vedoucí práce Doc. Jindřich Halama, Dr.
Studijní program Teologie
Studijní obor Evangelická teologie

Praha 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Interpretace přikázání nesemilníš v křesťanských tradicích 20. století napsal samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 29. května 2011

Miroslav Sedlák

Poděkování

Předně děkuji Hospodinu za inspiraci, své ženě, Mgr. Janě Sedlákové, která mě významně podporovala při studiu i psaní této práce, také Filipu Hlouchovi, který má velký podíl na technické úpravě práce a v neposlední řadě děkuji rodičům, kteří se ochotně věnovali dceři v době, kdy jsem se potřeboval plně soustředit na vznik této práce.

Bibliografická citace

Interpretace přikázání nesemilníš v křesťanských tradicích 20. století [bakalářská práce] : Miroslav Sedlák ; vedoucí práce: Doc. Jindřich Halama, Dr. -- Praha, 2011. -- 77 s.

Anotace

Tato bakalářská práce je o přikázání „Nezcizoložíš“. Ukazuje nám, že dodržení tohoto přikázání může přinést svobodu a požehnání a naopak poukazuje na důsledky, které mohou přijít, když se toto přikázání porušuje. Tato práce porovnává dva starozákonní příběhy, ve kterých se situace „cizoložství“ vyskytovala. Jsou zde také zmíněny případy smilstva, které křesťanská tradice s tímto přikázáním propojila (například homosexualita, incest, znásilnění, prostituce apod.). Součástí této práce jsou některé interpretace přikázání „Nezcizoložíš“ u vybraných křesťanských autorů dvacátého století. Závěrečná část pojednává o tom, jaká jsou stanoviska k tomuto přikázání u vybraných křesťanských církví.

Klíčová slova

Cizoložství; smilstvo; desatero Božích přikázání; sedmé přikázání; sexualita; láska; manželství; svoboda; manželská nevěra.

Summary

This thesis is about the commandment "Do not commit adultery". It shows us that the observance of this commandment can bring freedom and blessing, and in contrast, what are the consequences of violation of the commandment. This paper compares two Old Testament stories in which the situation is "adultery" occurred. They are also mentioned the cases of fornication, which Christian tradition linking to this commandment (such as homosexuality, incest, rape, prostitution, etc.) Part of this work are some interpretations of the commandment "Do not commit adultery" at selected Christian authors of the twentieth century. The final section discusses what are the opinions of the commandment in selected Christian churches.

Keywords

Adultery, fornication, the Ten Commandments, the seventh commandment, sexuality, love, marriage, freedom, adultery.

Obsah

Prohlášení.....	3
Anotace.....	4
Summary.....	5
Obsah.....	6
Úvod.....	9
1. Základní pojmy.....	11
1.1. Desatero.....	11
1.2. Nesesmilníš, nezcizoložíš, sexuální nezdrženlivost.....	11
1.3. Cizoložství.....	12
1.4. Smilstvo.....	13
1.5. Sexuální nezdrženlivost.....	13
1.6. Manželství.....	14
1.7. Nevěra.....	15
2. Širší souvislosti desatera.....	16
2.1. Desatero jakožto smlouva.....	16
2.2. Desatero vedoucí ke svobodě.....	17
2.3. Desatero – skutky nebo vztah s Bohem?.....	18
3. Příkázání „Nezcizoložíš“	20
3.1. „Nezcizoložíš“ - příkázání ve vztahu ke svobodě.....	20
3.2. „Nezcizoložíš“ – příčiny a důsledky porušení.....	23
3.3. Vybrané případy cizoložství v Bibli.....	25
4. Možné podoby porušování příkázání „Nezcizoložíš“	32
4.1. Homosexualita.....	32
4.2. Prostituce.....	34
4.3. Masturbace.....	36
4.4. Znásilnění.....	37
4.5. Incest.....	39

4.6. Pornografie.....	42
4.7. Předmanželský styk.....	45
5. Interpretace přikázání „Nezcizoložíš“ u vybraných autorů 20. století.....	50
5.1. Interpretace sedmého přikázání dle Jana Milíče Lochmana.....	50
5.2. Interpretace sedmého přikázání z pohledu autorů Marca Sterna a Horsta George Pöhlmana.....	51
5.3. Interpretace sedmého přikázání dle Jiřího Beneše.....	55
5.4. Interpretace sedmého přikázání dle Jana Hellera.....	57
5.5. Interpretace sedmého přikázání dle Jiřího Skoblíka.....	58
6. Interpretace přikázání „Nezcizoložíš“ u vybraných křesťanských církví 20. století.....	61
6.1. Interpretace přikázání "Nezcizoložíš" u církve Adventistů sedmého dne.....	61
6.2. Interpretace přikázání "Nezcizoložíš" u Českobratrské Církve Evangelické.....	65
6.3. Interpretace přikázání "Nezcizoložíš" v Pravoslavné církvi.....	68
6.4. Interpretace přikázání "Nezcizoložíš" u Katolické církve.....	70
Závěr.....	73
Seznam použité literatury.....	74
Internetové zdroje.....	74
Tištěné zdroje.....	75

Úvod

Příkázání "Nezcizoložíš", častěji nepřesně překládáno slovem "Nese-smilníš" je jedním z nejméně dodržovaných příkázání. Lidé si často myslí, že je toto příkázání přežité, že už nemá svůj smysl ani význam. Ale opak je pravdou. Bůh velmi žehná tomu, kdo toto příkázání dodrží. Ti, kteří odolají svodům svého těla a své hříšné mysli, dočkají se velikého bohatství, jak se můžeme dočíst například v biblickém příběhu Josefa. Pokud však budeme toto Boží příkázání porušovat, může to přinést velmi negativní důsledky. Pevná důvěra, která byla základem vztahů, se porušením tohoto příkázání roztrhne jako porcelán, naše svoboda čistého vztahu a rozhodování se dostane do otroctví mračen lží.

Tato práce se snaží ukázat pohled na příkázání "Nezcizoložíš", jako na příkázání, které Bůh svému lidu daroval. Křesťanské tradice si toto příkázání upravila a zahrnula do něj i podoby smilstva, jako je například homosexualita, prostituce, incest či znásilnění. I těmto tématům se v této práci budeme stručně věnovat.

Příkázání "Nezcizoložíš", je vykládáno a interpretováno mnohými křesťanskými autory i církevními společenstvími. Cílem této práce je ukázat na některé interpretace tohoto příkázání u vybraných křesťanských autorů a vybraných současných křesťanských církví.

1. Základní pojmy

V první kapitole bychom rádi vysvětlili některé pojmy, se kterými se budeme v této bakalářské práci setkávat.

1.1. Desatero

Desatero je často vlivem křesťanské tradice označováno jako Zákon, přitom by se na něj mělo nazírat spíše jako na určitou smlouvu mezi Hospodinem a jeho lidem.

Teologický slovník nám definuje Desatero přikázání jako:

"Klasický výraz pro příkazy a zákazy uložené lidu Staré smlouvy, které – shrnuty do deseti vět (Ex 20,2–17; Dt 5,6–21) – měly vnést řád do společenskoetického soužití tohoto lidu a zabezpečit jeho trvání jako monoteistického kultického svazku spočívajícího na smlouvě, a to uvnitř polyteistického okolí."¹

Pro srovnání uvádím ještě velmi zajímavou definici z publikace "Zákon a Proroci", kde Jan Heller shrnuje studii o Desateru:

"Desatero je soubor znamení (příznaků) nového života vysvobozených, nového věku, Božího království. Ukazuje, jak se projevuje Boží dílo, dílo Ducha, v těch, kteří patří Bohu."²

1.2. Nesesmilníš, nezcizoložíš, sexuální nezdrženlivost

V ekumenickém a kralickém překladu se v sedmém přikázání setkáváme s nepřesným výrazem "nesesmilníš". Na tuto nepřesnost upozorňuje profesor Jan Heller:

1 Rahner, Karl; Vorggrimler, Herbert. Teologický slovník, s. 89

2 Heller, Jan; Mrázek, Milan. Zákon a proroci, s. 70

*"Slovesem smilnit se v Kralické bibli běžně překládá hebrejské z-n-h = řecké porneuein = latinské fornicari. Zde však je tvar od kořene n'-f = řecké moichásthai = latinské adulterare, tedy cizoložiti."*³

Jako důvod této nepřesnosti Jan Heller uvedl, že se překladatelům pojem „nebudeš cizoložit“ zdál příliš úzký, vztahující se pouze na porušení manželství, a to se jim zdálo příliš málo.⁴ Sedmé přikázání tedy budeme v této práci uvádět správným překladem „Nebudeš cizoložit“.

1.3. Cizoložství

Cizoložství tedy můžeme chápat jako manželskou nevěru, kdy dochází k pohlavnímu styku mimo manželství. Můžeme se opřít například o list Římanům:

*"Nebo žena, kteráž za mužem jest, živému muži přivázána jest zákonem; pakli by umřel muž, svobodná jest od zákona muže. A protože dokudž je živ muž, slouti bude cizoložnice, bude-li s jiným mužem; pakliž by muž její umřel, jest svobodna od zákona toho, tak že již nebude cizoložnice, bude-li s jiným mužem."*⁵

Jiný autor Otto Procksch říká, že n'-f je termín, který znamená mimomanželský styk ženy, tvrdí, že muž se dopouští cizoložství jen při styku s ženou jiného, kdežto žena, když porušuje svoje vlastní manželství.⁶

V řecké části bible je pro cizoložství použito slovo "moichaó". Toto slovo vychází ze slova "moichós", jehož primární význam je milenec.

3 Heller, Hlubinné vrty, s. 214

4 srov. Heller, Hlubinné vrty, s. 214

5 Řím. 7,2-3

6 srov. Heller, Hlubinné vrty, s. 214

1.4. Smilstvo

Smilstvo bývá označováno hebrejským slovesem z-n-h, označuje také mimomanželský styk. Později se slovem smilstvo označovaly jakékoliv sexuální praktiky. Jan Heller uvádí, že se velmi brzy vnímalo smilstvo i jako modlářství, neboť v kenaanských kultech měly různé sexuální orgastické prvky veliký význam, později se smilstvem označovalo každé modlářství i bez sexuální složky, neboť se bralo jako porušení manželské smlouvy mezi Hospodinem a Dcerkou izraelskou.⁷

Do smilstva můžeme tedy zahrnout jak cizoložství, tak i ostatní sexuální praktiky, prostituci, vulgárnost, homosexualitu, lesbickou lásku, styk se zvířaty, sebeuspokojování, pornografii, libování si v sexuálních žádostech, přeneseně pak praktikování modlářství.

Existence rozdílu mezi smilněním a cizoložstvím můžeme najít například u proroka Ozeáše, kde se píše, že dcery smilní (hebrejsky z-n-h) a snachy cizoloží (hebrejsky n-a-p).⁸

1.5. Sexuální nezdrženlivost

V souvislosti s pojmem smilstvo se také někdy můžeme setkat s výrazem „sexuální nezdrženlivost“. Sexuální nezdrženlivost je:

„Neukázněné a sobecké užívání pohlavního pudu. Zdroje této nezdrženlivosti lze hledat ve špatné sexuální výchově, v pornografických časopisech, filmech, v názorech, které zlehčují sexuální život a staví jej mimo rodinné společenství.“⁹

7 srov. Heller, Hlubinné vrty, s. 215

8 srov. Ozeáš 4,13-14

9 Příkaský, Učebnice etiky, s. 106

1.6. Manželství

Příkázání „Nezcižoložíš“ pochopitelně velmi úzce souvisí s pojmem manželství. Manželství je dar Boha lidstvu, z rozdílů mezi mužem a ženou Bůh utvořil jednotu, Bůh uzavřel první manželství, spojil dva jedince, kteří byli ztělesněním jeho obrazu a učinil je jedním tělem. Od té doby se manželství stalo základem samotné společnosti.

Ve Starém zákoně se často setkáváme s manželstvím, jehož účelem je plození potomků. Starý zákon nám ukazuje rozdílné postavení muže a ženy v manželství, ať už jsou tyto rozdíly morální nebo právní. Muž uzavírá manželství, muž má aktivní roli, manželství Starého zákona je rozlučitelné. Manželství nám teologický slovník definuje jako:

„Svazek dvou pohlavně různých, rovnocenných a rovnoprávných lidí, svatý řád od počátku (Gn 1,27n): ve starozákonních dějinách smlouvy nestojí tento řád na úrovni zprávy o stvoření, nýbrž zcela ve službě zachování a rozvinutí mužova rodu.“¹⁰

Přesto lze vyčíst ze starozákonních knih, že manželství je pro člověka vysokou hodnotou, na tuto hodnotu je často poukazováno v prorockých knihách, kde je manželství přirovnáváno ke vztahu mezi Bohem a jeho lidem, kdežto jeho narušení je chápáno jako cizoložství, jako nevěra, kterou je potřeba odsuzovat.

Stejně jako ve Starém zákoně se manželství srovnávalo ke vztahu mezi Bohem a Izraelem, tak Nový zákon takto činí v případě Ježíše Krista a jeho církvi. Nový zákon poukazuje na manželství jako na Bohem ustanovené, rovnoprávné, kde žena i muž mají své rovnocenné postavení.

10 Rahner, Karl; Vorggriemler, Herbert. Teologický slovník, s. 202

1.7. Nevěra

Psychologický slovník definuje sexuální nevěru jako "soulož nebo jiné sexuální aktivity prováděné s jiným partnerem než s tím, s nímž osoba žije ve svazku dle zákona či zvykového práva."¹¹

Nový zákon mluví o porušení přikázání „Nezcižolžíš“ již v případě "pouhé" myšlenky. Ježíš uvádí v Novém zákoně legitimní důvod pro rozvod a tím je právě nevěra.¹²

11 Hartl, Pavel; Hartlová, Helena. Psychologický slovník. s. 357

12 srov. Mat 5,32; 19,9

2. Širší souvislosti desatera

V této bakalářské práci se chceme zabývat interpretacemi konkrétního přikázání "Nezcizoložíš". Považujeme však za důležité zmínit širší souvislosti Desatera, neboť všechna přikázání spolu souvisí, jsou předmětem jedné smlouvy a mají společný záměr, vedou ke svobodě.

2.1. Desatero jakožto smlouva

Jak už jsme říkali na začátku, desatero velmi úzce souvisí se smlouvou, pokud chceme správně pochopit obsah Desatera a jednotlivá přikázání, je důležité je vnímat v souvislosti s jejich vyhlášením, v souvislosti Toho, kdo jej vyhlašuje: „*Já jsem Hospodin Bůh tvůj, kterýž jsem tě vyvedl z země Egyptské, z domu služby*“¹³

Ten, kdo vyhlašuje tento Zákon, není nějaký sebestředný vládce, co si usmyslel, že ho teď bude někdo poslouchat, nenabízí zákony, které jemu samotnému zajistí nějaké zisky či výhody, ale nabízí svobodu, směr života, rovnováhu a štěstí ve vztazích, důvěru, lásku, radost, pokoj. Hodnoty, o které člověk většinou sám vlastně stojí. Bůh popisuje, jaké výhody dodržování smlouvy přináší: „*...a činící milosrdenství nad tisíci těmi, kteříž mne milují, a ostříhají přikázání mých.*“¹⁴ Zákon je radostí, důvodem k děkování: „*Byť zákon tvůj nebyl mé potěšení, dávno bych byl zahynul v svém trápení.*“¹⁵ Jediné co je podmínkou k získání této svobody, je zachovat věrnost smlouvě s Hospodinem.

13 Ex 20,2

14 srov. Ex 20,6

15 Žalm 119,92

2.2. Desatero vedoucí ke svobodě

Bůh dává svému lidu zákon, který vede ke svobodě. Nebo spíše v takovémto pořadí – nejdříve Bůh dává svobodu, vyvede svůj lid k Sinaji a tam uzavírá smlouvu, jejíž obsah je shrnutý v Dekalogu.

"Tím je dán trojí charakter Zákona: dar, příslib, mravní závazek. Tak jako daroval lidu svobodu, dává mu Bůh i zákon spolu s příslibem, že svoboda lidu potrvá, bude-li uvádět obsah Zákona do praxe, což Izrael zavazuje k poslušnosti střežit svou svobodu a identitu, a zůstat věrným smlouvě."¹⁶

Záměrem desatera je svoboda, svoboda od smrti. Tedy svoboda, která nám dává život, ale osvobozuje nás i od zahálčivého, flegmatického a zoufalého života. Dekalog má pro člověka ohraničující význam, tou hranicí je život a smrt. Pro samotného Boha nejsou rady dané v Desateru ohraničeny smrtí, protože tyto rady vedou k věčnému životu, který je člověku nabídnut. Především díky Ježíši Kristu a jeho zástupné smrti, neboť nebýt jeho, nikdo by věčného života nedosáhl. Ježíš dokázal v lidském těle potupit hřích na těle, dokázal, že Boží zákon je dobrý a spravedlivý, který vede díky milosti samotného Boha k věčnosti. Vyjití z Egypta bylo dějinnou událostí, která ukazuje, že Bůh má dějiny ve svých rukou, jenom člověk se v dějinách ztrácí, mnohdy jim nerozumí, někdy jim začne rozumět a pochopí je až s velkým odstupem času. Bůh nám v Desateru ukazuje smysl života. Ukazuje nám, že člověka vysvobozuje z bloudění. Ve Starém zákoně je to chápáno jako vysvobození z otroctví Egypta, kdy Bůh toto vysvobození způsobil. V Novém zákoně je to vysvobození z otroctví smrti, skrze Ježíšovu smrt. Člověk čelí smrti tváří v tvář, smrt se stává domem otroctví, poslední tečkou, nemá

16 Fuchs, Co dělá naše jednání dobrým? s. 95

li člověk naději v samotném Bohu, který vysvobozuje skrze Ježíše Krista. *"Základní předpoklad vší křesťanské etiky: ke svobodě nás Kristus osvobodil."*¹⁷

V Desateru je také ukázána realita smrtelnosti člověka, ne nějaká vykonstruovaná idea nesmrtnosti jako úniková cesta z ní. Bible nepojednává o nesmrtnosti člověka, hovoří jasně, že jediný, kdo je nesmrtný je Bůh.¹⁸ Nesmrtnost člověka je vlastně první klam satanův. Vzkříšení, které nám způsobuje Bůh, nám poukazuje na toto rozlišení. Kdyby nebylo smrti, nebylo by ani vzkříšení. Vzkříšením Bůh ukazuje na svoji spravedlnost, na splnění slibu, že zákony Boží jsou spravedlivé a vedou k životu. Ten, kdo je naplňuje, má život a má i svobodu. Člověk je však bytost hříšná, není člověka, který by nezhřešil.¹⁹ Je tu ale Ježíš, který vzal dobrovolně naše porušení a přestoupení zákona na sebe a zemřel, on však sám zákon neporušil, proto musel být vzkříšen. Každý kdo se přiznává, že za něj zemřel Ježíš, přijímá Ježíšovu smrt, bude vzkříšen, neboť jeho hříchy jsou pohřbeny ve smrti Ježíše Krista.

Člověk často hledá v Desateru všemožné klíčky a odbočky, snaží se různými způsoby zákon obcházet. Tímto ale člověk svobodu popírá a útočí na ni. Svobodu zaručuje Bůh a Boží svoboda je pro nás zaslíbením v životě i ve smrti. Bůh dává svobodu, která není prázdná, Boží svoboda někam vede, směřuje k věčnému životu, který trvá jako Boží zákon.

2.3. Desatero – skutky nebo vztah s Bohem?

Ve vztahu ke křesťanské etice je důležité si uvědomit, že dodržování přikázání samo o sobě nestačí, pokud si myslíme, že dodržováním těchto nařízení získáme ospravedlnění. Jednotlivé skutky nevedou

17 Lochman, Desatero, s. 28

18 srov. 1Tim. 6,16

19 srov. Kaz. 7,20

k ospravedlnění, jednotlivé činy, naše konání a jednání by měly být spíše samozřejmou reakcí na již zmíněnou nabízenou svobodu.

“Křesťanská etika nevyrůstá z výkonu a slávy vlastního skutku. Je aktivní odpovědí na vysvobození, které pro ni bylo otevřeno a které jí bylo darováno. Pravý skutek má s tímto vysvobozením – jako odpověď na spásu – korespondovat, nikoli ji konstituovat. Proto také milost zůstává průvodcem a determinantou takové etiky: milost od Boha, ale také milost k bližním.”²⁰

Všimněme si také důležitého principu při naplňování Zákona, a tím je osobní vztah s Bohem a úcta k němu, která vede k úctě k ostatním lidem. Bible a později křesťanská tradice říká, že úctu k našim bližním je možné plně pochopit jen tehdy, pokud vychází z úcty k absolutní transcendenci Boha. A naopak, úcta k Bohu není plná a opravdová, pokud se neprojevuje v úctě k bližnímu.²¹

20 Lochman, Desatero, s. 26

21 srov. Fuchs, Co dělá naše jednání dobrým? s. 100

3. Příkázání „Nezcižolíš“

Příkázání „Nezcižolíš“ je sedmé příkázání Desatera zaznamenané v Ex 20,14 a Dt 5,18. Velmi úzce souvisí s příkázáním desátým, kde se dočítáme, že by člověk neměl ani požádat „manželky bližního svého“.²²

Ve Starém zákoně nebyl rozdíl mezi tím, jestli muž cizoložil se ženou nebo se cizoložilo s jinými bohy, obojí se chápalo jako nevěra vůči Bohu, což si myslím, že je záměrem tohoto příkázání – ukázat na věrnost vůči Bohu, na věrnost člověka, který nenarušuje vztahy ostatních, je čistý, věrný a schopný se ovládat. Jako u příkázání nezabiješ může být podnětem k vraždě hněv, tak u příkázání nezcižolíš bývá podnětem touha, žádost, žádostivost.

Ve Starém zákoně i Novém zákoně můžeme najít mnoho příkladů porušení tohoto příkázání včetně důsledků takovýchto narušení. V pozdějších kapitolách se budeme zabývat konkrétními případy, kdy došlo k porušení tohoto příkázání a jaké mělo toto porušení důsledky.

3.1. „Nezcižolíš“ - příkázání ve vztahu ke svobodě

Často se zamýšlíme nad naší svobodou, nad svobodou zvolit si dobré nebo špatné. Ale proč děláme něco špatného a nevolíme dobré? Paradoxem je, že co je jako špatné, se člověku v prvním okamžiku může zdát jako velice dobré, jako něco, co mu může přinést uspokojení, radost, požitek. Ale jak má člověk rozeznat dobré od špatného? Autor Richard Pratt píše:

„Jediný způsob jak dospět ke správné odpovědi na tyto a podobné otázky, je znovu potvrdit rozdíl mezi Stvořitelem a stvořeným. Jako Stvořitel je Bůh od samého počátku zákonodárcem, který stojí nad svým zákonem, avšak od svého

22 srov. Ex 20,17

tvorstva čeká jeho dodržování. Když Bůh řekl: "Toto je dobré," prohlásil se za jediného pravého soudce nad dobrem a zlem a toto právo si ponechává dodnes."

23

Člověku může porušení sedmého přikázání přinést krátkodobé fyzické i duševní uspokojení. Fyzicky bude uvolněný, může se mu zvednout sebevědomí tím, že bude pro někoho (ještě jiného než pro svého vlastního manžela či manželku) přitažlivý a žádoucí. Jak pěkně to na počátku vypadá. Hřích je vábivý, svádí člověka si ho vyzkoušet. Někdy to tak opravdu vypadá, že hřích musí být přitažlivý, jinak by přece člověk nehřešil. Jakmile nám někdo bude nabízet něco nepříjemného, ošklivého, určitě to nebudeme nadšeně chtít a toužit po tom.

Má nějakou souvislost svoboda s hříchem, s porušováním sedmého přikázání? V jakém smyslu?

Kdybychom se zamysleli nad tím, co je pro člověka svoboda, tak dnes nejspíše dospějeme k názoru, že svoboda je pro člověka a vůbec pro lidstvo velmi důležitá, potřebná, něco, co člověku dává volnost v jeho životě, jednání a rozhodování. Velice často můžeme slyšet, že svoboda člověka má hranice a ty hranice jsou vymezeny svobodou druhých lidí. Svoboda člověka končí tam, kde začíná svoboda druhého – takhle se definovala zásada, kterou dnes mnozí citují. My jako lidé toužíme po svobodě, ale tu většinou chceme sobecky jenom pro sebe. Člověk není svobodný, žijeme ve světě pravidel a zákonů, žijeme ve vesmíru, kde se projevují také zákony (např. fyzikální). Martin Luther pochyboval nad svobodnou vůlí člověka, apoštol Pavel napsal, že svobodu ohrožuje otroctví hříchu. Nejspíše tím myslel vnitřní neschopnost jednat správně. My chceme jednat správně, i dodržovat pravidla, záko-

23 Pratt, Křesťanská apologetika, s. 18-19

ny, ale ne vždy se nám to daří. Ta naše dispozice být neschopný do-
držovat vše, co je třeba, nás činí nesvobodnými a může vést k velké
frustraci. Člověk si stanovil nějaká pravidla, ale domnívám se, že nej-
lepší pravidla, zákony, nařízení a rady jsme dostali od našeho Stvořitele.
To jsou ty slova, těch 10 slov, které nás činí svobodnými a přibližují
k úplné svobodě.

Protože se v této práci zabýváme příkázáním „Nezcizoložíš“, může-
me si položit otázku, jak nás zrovna cizoložství může učinit
nesvobodnými? Paradoxně si musíme uvědomit, že cizoložství je mi-
nimálně mezi jedním člověkem, a to nesvobodným (ženatým či
vdanou). Člověk se může vymlouvat na slabší povahu a na další ná-
strahy praktického života, ale co bychom si měli uvědomit je to, že
Stvořitel nám tady opravdu radí, abychom se měli dobře jak ve vztazích
k jiným lidem, tak i k sobě samotným. Jakmile se budeme míchat, byť
sebelépe skrytě, do jiného vztahu, nemůže to mít dobré následky pro
nikoho. A jestliže si budeme říkat, že ta žena, se kterou si fyzicky užívá-
me, je svobodná, tak přece jenom sobecky myslíme na sebe.

V dnešní době je často svoboda spojována s tím, dělat si co chceme,
říkat si co chceme, často se dobré zaměňuje se špatným, nežádoucí s žá-
doucím, zmínky v bulvárních novinách o nevěrách různých celebrit patří
mezi nejčtenější rubriky, ukazuje se na špatné, ale velice zřídka se z těch-
to deníků dozvídáme to, že nevěra dobrá není, že není správná, že
ubližuje a přináší zklamání, že rozhodně nevede ke svobodě, ale k otroc-
tví, nevyváženosti, ke lžím, nečistotě srdce, povrchnosti a klamu.
Stvořitel dobře radí a necizoložit je jeden krůček ke svobodě. A na to ne-
musíme být sami. Máme nejenom svého Stvořitele, ale i svého partnera,
se kterým můžeme sdílet naše myšlenky, touhy, žádosti. Potřebujeme

moudrost od Hospodina, abychom věděli, jak je pro nás závažné necizoložit. Potřebujeme Ducha Kristova, abychom měli sílu překonat chuť cizoložit. Zda-li je možné dodržet toto doporučení necizoložit je na nás samotných, svobodných se rozhodnout.

3.2. „Necizoložíš“ – příčiny a důsledky porušení

Nyní bychom se chtěli dostat k příčině a důsledkům porušování sedmého přikázání Necizoložíš. Příčina je zřejmá, příčinou je naše žádostivost, dychtění a konečným důsledkem porušení je smrt. Jak píše Ezechiel, trestem za hřích je smrt.²⁴ To nás dostává do situace, ze které není východisko. Neboť není člověk, který by nezhřešil. Bůh však měl řešení a byl natolik milosrdný i moudrý, že i v této pro nás bezvýchodné situaci, nám dal možnost záchrany z této smrti. A to díky oběti za hřích, která se vykonávala ve Starém zákoně řádnými oběťmi a v Novém zákoně na sebe tuto oběť vzal Ježíš Kristus.

Pokud budeme porušovat přikázání „Necizoložíš“, důsledkem bude nikoliv svoboda, ale naše otroctví. Porušením hluboce narušujeme důvěru ke svému partnerovi a v konečném důsledku i naši důvěru k Bohu, neboť pokud se odvracíme od Boží vůle, tak se od Boha vzdalujeme, tak narušujeme vztah mezi námi a Ním a to vede k nedůvěře nás samých vůči samotnému Bohu.

My jako hříšní lidé si neuvědomujeme následky hříchu, následky přestupování Božího zákona, respektive zákonů. Kdybychom si uvědomovali plné následky hříchu, velmi bychom se asi zděsili. Co je tedy důsledkem hříchu? V první chvíli nás asi napadne, že to zase nebude nic tak strašného. Vždyť hříchy pácháme každodenně a nic se nám většinou ihned nestane.

²⁴ srov. Ezech. 18,4.20

Bible nahlíží na hřích jak na něco velice negativního, nesprávného, na něco, co nás přivádí do otroctví. Kniha Leviticus mluví ve 26. kapitole o tom, že si Hospodin přeje plnění všech jeho příkazů tak, aby se neporušovala jeho smlouva. Je zde také napsáno, co by mohlo následovat, pokud by se Boží příkazy nedodržovaly. Mluví o nemocech, zoufalství, nenávisti od nepřátel, nemožnosti pracovat ke svému užitku, poražení od nepřátel. Z toho se dá usoudit, že pokud porušujeme sedmé přikázání „Nezcizoložíš“, velmi tím Boha zarmucujeme, Bůh se stává naším zklamaným Otcem, který se snaží své děti vést správným a dobrým směrem, a přesto si jeho dítě jde svou vlastní cestou, a to obvykle do záhuby. Důsledkem porušení přikázání „Nezcizoložíš“ je tedy zarmoucení Boha a narušení našeho vztahu s Ním.

Neméně závažnými důsledky jsou pohlavní nemoci s nevěrou spojené. Ať už nejzávažnější onemocnění AIDS (ostatně tato nemoc vede velmi rychle k již výše zmíněnému konečnému důsledku porušení sedmého přikázání – a to ke smrti), dále také spousta ostatních pohlavních nemocí jako jsou syfilis, opary, chlamydie, kvasinky, vědecky dokázaná je také souvislost mezi větším počtem sexuálních partnerů a rakovinou děložního čípku. Nevěra má opravdu velmi neblahý vliv na zdravotní stav, odborníci mluví o stresorech, které sebou nevěra přináší:

“Strach z odhalení nevěry, výčitky svědomí ohledně stálého partnera, neustálá snaha být žádoucí a výkonní, to vše jsou pro psychiku podvádějících trvale stresující faktory. Následkem se mohou začít projevovat psychosomatické poruchy: poruchy spánku, bolesti hlavy, trávicí potíže, impotence a poruchy orgasmu. Tyto zdravotní problémy mohou dále přispívat k narušení vztahů v pevném partnerském svazku.”²⁵

25 viz [Doktorka.cz](http://sex-vztahy.doktorka.cz/nevera-jeji-nasledky/) [online]. [cit.1.května 2011]. Dostupné na WWW:
<<http://sex-vztahy.doktorka.cz/nevera-jeji-nasledky/>>

Častým důsledkem partnerské nevěry, i v dnešní poměrně antikoncepčně osvětové společnosti, je i problém nechtěného těhotenství a s nímž související také možnosti volby potratu (a už jsme zase u konečného důsledku – u smrti). A když už dojde k narození dítěte, které bylo počato mimo manželství a matka to tají, jak se to odráží na svobodě? Matka, která se denně dívá, jak roste dítě někoho jiného, klame dennodenně svého partnera, dennodenně klame i svoje vlastní dítě, jakápak je to asi svoboda chodit spát denně s nečistým svědomím?

Důsledkem nevěry je také pohřbení dosavadního vztahu. Často jsou ženy schopné přerhat veškerá pouta a odejít za jiným mužem. Nevěra pak bývá příčinou rozpadu vztahu. Pokud se přesto vztah zachrání, velmi dlouho trvá, než se jizvy zahojí a velmi dlouho to bolí. Pokud si partneři navzájem neodpustí, nezačnou znovu budovat vztah, mohou se dostat do takové situace, ve které sice budou žít vedle sebe, ale nebudou už žít pro sebe, jejich soužití se omezí pouze na konverzaci týkající se chodu domácnosti, případně dětí. Ale to potom není ten pravý, živý vztah mezi partnery, který Bůh ustanovil mezi mužem a ženou, aby byli jedním a jeden pro druhého.

3.3. Vybrané případy cizoložství v Bibli

3.3.1. David a Betsabé (1Sam 11. 12.kap.)

V případě biblických příběhů, které se týkaly cizoložství, by nás asi prvně napadl poučný příběh Davida, jenž zcizoložil s Betsabé. Tento příběh nalezneme v 1. Samuelově v 11. kapitole. V kapitole dvanácté příběh dále pokračuje a ve verši dvacátém pátém bychom ho mohli považovat za ukončený.

Nacházíme se v dějinné situaci, kdy David posílá svoji armádu na Amónovce, ale sám se výpravy neúčastní. Nevíme a nemůžeme se ani

domnívat, že se David tažení nezúčastnil kvůli tomu, že byl znavený válčením či natolik plně důvěřoval Hospodinu, že zvítězí. Studijní Bible s výkladovými poznámkami mluví o tom, že neúčast Davida v boji poukazuje na jeho změknutí a na pomalý duchovní a morální pád. Dokážeme si představit, že pohodlí a přepych královského života vede k sebejistotě.²⁶ Toto může být varováním i pro nás, neboť i my se žene-
me za pohodlím, za přepychem, za tím „něco si užít“ a pak se vzdalujeme od Božích nařízení a opouštíme milost Boží, svobodu živo-
ta, neboť se stáváme služebníky, respektive otroky hříchu. Jisté je tedy to, že David se jeden večer prochází ve svém královském domě po stře-
še. Z této střechy pak spatřuje ženu, na čemž by ještě nebylo nic zavrženíhodného, ovšem kdyby se ta žena zrovna neumývala. Je velmi pravděpodobné, že ta žena se koupala celá, očišťovala se od své nečisto-
ty dle nařízení, jež jsou zapsána v Leviticu v 15. kapitole. V této situaci už David možná pomalinku začal „dychtit“ po této ženě, protože si ne-
chal zjistit, kdo tato krásná žena je. David byl svobodný, ale pokušení při pohledu na tuto krásnou nahou ženu, ale vdanou, ho od jeho svobo-
dy odvrátilo, Bůh se Davida ve 12. kapitole v 9. verši ptá, proč pohrdl Božím slovem. Od myšlenky nebylo daleko k činům a David pro tuto ženu posílá své posly. Tato žena, manželka jednoho z bojovníků Davi-
dovy armády - Uriáše, přišla a David s touto krásnou ženou toužil spát a tak se také stalo a došlo k cizoložství. Po této události se žena vrací do svého domu, dá se usuzovat, že Betsabé s Davidem cizoložila dobrovolně, protože v Bibli nenacházíme zmínku o nějakém odporu. Poté se Betsabé vrátila domů. Není jasné, jak to oba aktéři zamýšleli dále, jestli tím pro ně tato událost měla skončit, nebo se zamilovali a

26 srov. Stamps, Studijní bible s výkladovými poznámkami, s. 480

toužili pokračovat v nějakém dalším mileneckém vztahu, ovšem zcela patrná komplikace nastala tím, že z onoho cizoložství došlo k otěhotnění. David si potom nechal zavolat Uriáše, který byl příslušníkem jiného kmene a rasy, ale připojil se k Izraelskému národu a snažil se dodržovat zákon Hospodinův. David předpokládal, že Uriáš zajde do svého domu, odpočine si a vyspí se se svojí manželkou Betsabé. Jenže Uriáš přenocoval u vchodu do královského domu a do svého domu nepřišel, argumentoval tím, že přece nepůjde domů, když ostatní jeho spolubojovníci bojují. V této době se válka pokládala za svatou a od vojáků se vyžadovala sexuální zdrženlivost, tak jak to známe z 1 Sam 21,5. David se tedy pokusil další den Uriáše opít a přimět ho k tomu, aby vešel do svého domu a ležel se svojí ženou. I toto však Davidovi nevyšlo a Uriáš opět do domu nevešel. Následuje další důsledek porušení přikázání „Nezcižolžíš“ a tím je smrt. V tomto případě tedy smrt pro Uriáše, protože David se uchýlil k hrůznému činu a v dopise pro Joába požaduje, aby byl Uriáš zabit v nejtěžším boji. Joáb tedy poslechl a Uriáš byl v krutém boji zabit spolu s některými Davidovými služebníky. Betsabé nařiká nad svým manželem a po smutku si David nastěhoval Betsabé do svého paláce a stala se jeho ženou.

Na konci 27. verše se dozvídáme, že to, co David provedl, bylo „v očích Hospodinových“ zlé. Je zde tedy patrné, že „cizoložství“, stejně jako zabití, je zlé v očích Božích. Ve 12. kapitole nastává velký zvrat, protože do situace vstupuje Hospodinem poslaný prorok Nátan, který vypráví Davidovi příběh (ovšem je to příběh o samotném Davidovi, jenž netuší, že se vypráví o něm), David se pak rozhněvá a vyhláší ortel smrti a čtyřnásobné nahrazení škody. Nátan však Davidovi řekne, že tím odsouzeným je právě sám David. Sděluje Davidovi,

že jeho hříchem nebylo jen zabití Uriáše, ale i to, že si vzal Betsabé za manželku, a že s ní cizoložil. V tomto příběhu se také dostáváme k důsledku porušení přikázání „Nezcižložíš“, neboť trestem pro Davida má být to, že zlo povstane v jeho domě proti němu samotnému, že se jeho domu nevyhnou vraždy, že cizoložství nebude skryté, ale veřejné. Následkem hříchu je totiž smrt a nesvoboda, v Davidově životě začne kralovat místo svobody násilí, vraždy, rozbroje a smrt. David je také potrestán, pro naši dobu snad nejhůře chápanou lidskou tragédií a tou je smrt jeho narozeného dítěte.²⁷ Davidovu žádostivost zopakoval i jeho syn Amnón, když znásilnil svoji nevlastní sestru Tamar. I následkem tohoto cizoložství byla smrt Amnóna, jehož zabil Absolón.

Tento příběh nás velice varuje před „cizoložením“ a vůbec k přistupování k hříchu. David jakmile jednou zhřeší, nabaluje na sebe další a další hříchy. Nejprve jen „zatouží“ po jiné ženě, pak ale zcižloží, pak zabíjí, krade, vydává proti svému bližnímu křivé svědectví. David byl pomazaný král od Hospodina, měl určitou odpovědnost vůči lidu i Bohu, měl vykonávat právo a spravedlnost a místo toho opovrhl Božím slovem. Nejen David, ale všichni, kteří cizoloží dávají najevo svůj pohrdavý postoj vůči Bohu, ukazují, že si Boha neváží a není pro ně Boží slovo svaté. Boží slovo však svaté je, má velký význam a je hodno věrnosti.

David si svůj hřích uvědomil a jelikož je Bůh milostivý, tak mu odpouští, David sice dostal mnoho trestů, ale sám David kvůli „cizoložství“ nezemřel. Přestože dostal David, který se postil, činil pokání, litoval svých činů, velmi krutý trest v podobě smrti svého syna,

²⁷ srov. 1 Sam. 12,4

David se s Bohem usmířil, vstoupil k manželce Betsabé a ta mu porodila syna jménem Šalomoun.

Pokud dojde k cizoložství, je třeba činit pokání. Je možné, že i když nám je odpuštěno, následky hříchu plynoucí z cizoložství můžeme pociťovat velmi dlouho. Je třeba být ostražití, nebrat cizoložství na lehkou váhu a uvědomovat si důsledky, které mohou porušením tohoto přikázání vzniknout. Hospodin dopouští velké utrpení a zármutek na ty, kdo hřeší, ale chce tím hříšníky přivést k bázlivosti před Hospodinem a také chce, aby se hříšníci od hříchu odvrátili. Bůh není jen trestající, ale také milosrdný, ten který odpouští naše přestoupení.

3.3.2. Josef a Putifarova žena²⁸

V jiném starozákonním příběhu, který je zaznamenaný v Gn 39,1-23 se můžeme dočíst zajímavý příběh o nařčení z cizoložství. Josef, syn Jákoba, byl prodán do otroctví a dostal se až na dvůr faraona, k Putifarovi. Josef miloval Boha a nechtěl se Jej pustit, jako kdyby se v cizí zemi opravdu nemohl spolehnout na nikoho jiného než na svého Hospodina. Bůh mu za to žehnal a Josefovi se všechno dařilo. Toho si všiml i Putifar a svěřil Josefovi úplně všechno co měl a udělal z něj správce. Josef Hospodinovi bezmezně důvěřoval. Ve verši šestém se dozvídáme, že Josef měl moc hezkou postavu a že vypadal velice hezky. Tato skutečnost neušla ani manželce Putifara a chtěla, aby s ní Josef spal. Josef však rezolutně odmítl s ujištěním, že je mu jasné, co je úkolem jeho správy a už vůbec se mu nechtělo hřešit proti svému Bohu. Zde si můžeme všimnout důležité informace, neboť i pro nás je důležité vědět, co můžeme chtít a co nám bylo svěřeno, že máme dány určité hranice a nemáme je překračovat. Žena Putifara se snažila Josefa svést a uchopila jej za

28 srov. Gn 39,1-23

oděv. I v této situaci si ovšem Josef, přestože to mohla být pro krásného muže lákavá nabídka, zachoval svou vysokou morální čistotu a protože nebylo jiné volby, tak utekl. Utekl před pokušením, před samotným hříchem. Oproti Davidovi se Josef nesnažil získat tělo ženy, nepodlehл pokušení krásné mocné ženy Putifara, nenechal se zlákat možnými následnými výhodami, které by mohl díky vztahu s touto ženou užívat, ale utekl. Vidíme, že i před hříchem se utéci dá, jestliže jsme s Hospodinem a dodržujeme jeho nařízení. Je zřejmé, že se Putifarova žena mohla cítit velmi ponížená, proto lživě obvinila Josefa z toho, že s ní chtěl spát. Kralický text uvádí, že si Putifarova žena vymyslela, že ji chtěl Josef „učinit lehkost“ a to také řekla svému muži, služebnictvu řekla, že Josef k ní přišel, aby s ní „ležel“. Putifar se rozhněval a dal Josefa vsadit do žaláře. Protože Hospodin viděl, že Josef je nevinný, byl stále s Josefem zajistil mu přízeň u velitele vězení. Z toho nám vyplývá, že Hospodin své věrné neopouští a nenechá je padnout.

V tomto příběhu je zajímavý protiklad k příběhu Davida a Betsabé. Josef je v tomto příběhu služebník, kdežto David byl nejvýše postaveným králem. Putifarova žena je mocnou ženou, vysoce postavenou, kdežto Betsabé byla pouhou ženou vojáka, služebníka. David neodolal pokušení a nesl si i přes svou lítost nad hříchem následky v podobě různých tragédií. Josef odolal pokušení i ve svém nízkém postavení a nepodlehл. Josef byl trpělivý, důvěřoval Hospodinu že ho vysvobodí. Kdo nehřeší, dočká se svobody. A tak se později stalo i Josefovi, byl osvobozený. Bůh Josefovi požehnal a dal mu dar vykládat sny. Bůh dal Josefovi vysoké postavení v Egyptě a Josef se stal správcem Egypta. Na příběhu Josefa můžeme vidět, že se dá odolat i takovému lákavému hří-

chu jako je cizoložství. Člověk musí být nejprve Bohu věrný, to mu dá sílu odolávat pokušení.

4. Možné podoby porušování přikázání

„Nezcizoložíš“

Přestože jsme si vysvětlili pojem „Nezcizoložíš“, které je uvedeno v desateru, tak považují za případné zmínit tu i další podoby narušování sedmého přikázání, neboť křesťanská tradice se řídí mravním učením Starého i Nového zákona a do sedmého přikázání většinou zahrnují kromě cizoložství i ostatní sexuálně-nemravné myšlenky, žádosti, sexuální nezdrženlivost, pohledy, slova, skutky, pornografii, prostituci, homosexualitu, onanii, různé sexuální úchyvky, znásilnění apod.

Smilstvem se původně označoval *”mimomanželský pohlavní styk muže a to především s prostitutkami, přičemž tento styk se toleroval. Pokud však muž svedl pannu, byl povinen si ji vzít za manželku (Ex 22,16). Smilstvo s prostitutkami Bůh odsuzoval pro nebezpečí vzniku nákazy a ohrožení zdraví či života přestupníků, protože bylo zřejmě velmi rozšířeno. (Př 2,18.19; 5,5.6; 1Kor 6,18).“*²⁹

V následujících podkapitolách se stručně zastavíme u vybraných situací, které se vlivem křesťanských tradic spojují s přikázáním nezcizoložíš a jež jsou považována (v některých případech mírněji, v jiných podstatněji) za smilstvo.

4.1. Homosexualita

Homosexualitu obvykle chápeme jako sexuální náklonnost k partnerovi stejného pohlaví. Kromě určité dispozice se kterou se člověk narodí se s homosexualitou můžeme setkat také v případech, kde je dlouhodo-

29 viz Křesťanské biblické badatelství [online] [cit. 5. května 2011].

Dostupné na WWW: <http://www.t-b-from.cz/main/t-b-from/Texty/Kstudie/Smilstvo_a_cizolozstvi.html>

bá koncentrace lidí stejného pohlaví, mám tím na mysli například věznic, kde jsou jen muži, armáda apod.

I když v dnešní době můžeme zaznamenat menší sklony dívat se na homosexualitu jako na něco špatného, většina křesťanských církví stále vnímá homosexualitu jako narušení Božích nařízení, ve kterých je homosexualita v rozporu s původním stvořitelským záměrem muže a ženy.

Křesťanští představitelé homosexuály do určité míry mohou tolerovat, ale jejich sexuální chování neschvalují, liberálnější církve přijímají homosexuály mezi sebe, ale tento vstřícný přístup je praktikován spíše v zahraničních církvích.

Člověk je bytost hříšná, stejně jako se může narodit s tendencemi být násilnický, hněvivý, ještě to neznamena, že je v pořádku být agresivní a zabít. Stejně tak je tomu i s homosexualitou, kdy se člověk může narodit s určitou tendencí, ale ještě to neznamena, že "sama homosexualita" není porušením Božích nařízení. Bůh nikoho neodsuzuje jen za to, že má někdo takovou poruchu. Řešením je následování Boha celým srdcem, snaha žít podle Božího slova, nepodléhat homosexualitě a i v této sexuální oblasti se spolehnout na Hospodina.

Křesťanské tradice vycházející z Bible nám ukazují, jak se na homosexualitu dívá Boží slovo. Bible neukazuje obraz homosexuálů jako takových, ale zcela zřejmě odsuzuje homosexuální praktiky, které jsou prováděny heterosexuály. Například homosexuální praktiky, které souvisely s kultu plodnosti v pohanských národech nebo homosexuální praktiky, spojené s nějakým násilím.

První zmínku o homosexuálním styku nacházíme v Genesis 19. kapitole. Obyvatelé Sodomy přišli k Lotovu domu a zatoužili

po homosexuálním styku s jeho hosty. Lot jejich chování v sedmém verši nazývá ohavností, jenomže tito muži nechtěli odejít, tak se Lot pro neznalé podivuhodně zachoval a radši jim nabídl svoje vlastní dcery. Je zde ukázáno na homosexualitu jako na něco velice nepřístojného, co narušuje Boží ustanovení. Přesto Bůh nakonec Lotovy dcery ochránil.

Starý zákon tedy pohlíží na homosexualitu jako na něco ohavného, v Leviticu 20,13 se dozvídáme: *"A kdož by se scházel s pohlavím mužským jako s ženou, ohavnost učinili oba dva."* Podobně čteme ve stejné knize v kapitole 18,22: *"Nebudeš obcovat s mužem jako s ženou. Je to ohavnost."* Homosexualita v této době byla trestána velmi přísně a to smrtí.

I v Novém zákoně můžeme najít u apoštola Pavla pasáže, týkající se homosexuálního jednání, které Bůh považuje za zvrácené a hříšné. Dalo by se jich najít mnoho, ale uvedeme zde například velmi známý text v Římanům 1,24-32. Apoštol Pavel zde mluví o tom, jak muži a ženy zanechali přirozeného styku s ženami a jak vzplanuli žádostí jeden k druhému, jak muži s muži provádějí hanebnosti a jak sami dostávají zaslouženou odplatu za svoji scestnost. Bůh zde lidi vydává napospas jejich touhám a nečistotě a nechává je zakusit následky jejich vlastního hříchu.

4.2. Prostituce

Další podobu smilstva může představovat prostituce. Dle křesťanských tradic je prostituce zavrženíhodná a považována za hřích, narušuje mravnost, lásku, vztahy, je chápána jako degradace ženy (nebo i muže) a jednání, jež není v souladu s Boží vůlí. Na mnoha místech v Bibli také Hospodin před prostitutkami varuje. Bible nám ukazuje, že prostituce nám nejen může ničit manželství, rodinu a život, tělo, ale ničí i ducha a duši, což vede k fyzické i duševní smrti.

Prostitutky jsou ve Starém zákoně často zmiňovány, kromě běžných prostitutek existovaly i tzv. chrámové prostitutky či prostiuti, kteří působili hlavně v kultech plodnosti. Hlavními bohy plodnosti tehdejší doby byli Baal a Aštoret, jejich uctívání vyžadovalo rituální sex s knězem či kněžkou, na který byl dáván příspěvek. Postupem času to vedlo k sexuálním službám za peníze, což je důvod, proč tak často Bible přirovnává uctívání těchto božstev k prostituci. Izaiáš či Jeremiáš používají obraz nevěstek, aby ukázali, jaké zlo může způsobit modlářství. Například Ozeášovi Hospodin nařídil, aby si za manželku vzal nevěstku Gomeru a tak symbolicky ukázal, jak je Izrael Hospodinu nevěrný.³⁰

Styk s ženami za peníze byl v starozákonním Izraeli naprosto běžný. Bible se zmiňuje konkrétně o několika nevěstkách, například Rachab, která měla ústřední hrdinnou úlohu při izraelském dobývání Kenaanu nebo velmi známý příběh Tamar, která sice prostitutkou nebyla, ale převlékla se za ní a svedla Judu. Marco Schwartz vyvodil z příběhu o Tamar několik závěrů týkající se prostituce tehdejší doby:

- nevěstky se zakrývaly rouškou,
- vyčkávaly za městem u cesty a lovily zákazníky. Proto Tamar čeká se svým plánem svedení tchána, až ten půjde do Timny na stříhání ovcí,
- za služby nevěstky bylo možné platit hotově nebo v naturáliích – Juda nabídl kůzle ze svého stáda,
- v Příběhu nezaznívá žádná výtká ani morální odsudek: vypravěčovi nevadí, že se Juda uchýlil k službám prostitutky, ani že Tamar zvolila právě toto řemeslo,

30 srov. Ozeáš 1,2

- skutečnost, že si vypravěč dal práci s vysvětlováním, že Juda byl už vdovec, když Támaru přivedl do jiného stavu, by mohla naznačovat, že nebylo příliš vítané, aby ženatí muži chodili k prostitutkám.³¹

Nový zákon nám ukazuje, že i prostitutky mají možnost získat odpuštění, spásu a věčný život od Boha, pokud se oprostí od svých nepravostí a obrátí se k Bohu. V novozákonní době byly prostitutky mezi těmi, které činily pokání po kázání Jana Křtitele. Apoštol Pavel varuje před prostitucí, která znamená zavrženíhodné jednání, které pošpiňuje tělo, neboť tělo je chrámem Ducha svatého.³²

4.3. Masturbace

V otázce masturbace je velký rozdíl mezi liberálními a konzervativními skupinami církví (i skupinami uvnitř jedné církve). Liberální skupiny ji sice neberou jako ideální realizaci lidské sexuality, nicméně jsou schopné na ni nepohlížet jako na něco špatného a chápat ji jako úlevné jednání, které může způsobit uvolnění a někdy také zabránit i horšímu stavu věci (například nevěře).

Konzervativní skupiny pak vnímají masturbaci jako nežádoucí, protože nevede k uspokojení a splynutí s partnerem, ale pouze k vlastnímu egocentrickému ukojení tužeb a sebestřednosti. Problémem se však stává masturbace, která je pravidelná a při níž se dostává člověk do otroctví závislosti. Člověk je natolik pohlcen myšlenkami o masturbaci, že to naprosto ovlivní celou jeho mysl a činy, už nezůstane svobodným, ale otrokem.

31 srov. Schwartz, *Láska v bibli*, s. 167

32 srov. 1 Kor. 6,18-20

Odpůrci masturbace také mluví o souvislosti masturbace a sledováním pornografických časopisů či nahrávek.

Zajisté je důležité se zaměřit nejprve na příčiny, které k masturbaci vedou. Nejde jen o vybití sexuálního napětí, ale častým důvodem, zejména u dospívajících, může být například osamělost, vnitřní psychické napětí, nejistota, poznávání vlastního těla, u dospělých mohou předcházet masturbaci například určité vztahové problémy s partnerem, které se ale samotnou masturbací nevyřeší.

S otázkou masturbace je to tedy složitější než tomu bylo v případě prostituce či homosexuality. Je masturbace hříšné chování? Znelíbíme se tím Bohu? Proč je masturbace špatná tam, kdy partner myslí na svého zákonného dočasně odloučeného partnera? Pokud bychom chtěli zjistit, co nám o problému masturbace radí Bible, odpověď nenajdeme, dočteme se jen příběh Ónana, kterého Bůh zabil. Nicméně je jasné, že Hospodin Ónana nezabil kvůli masturbaci, ale spíše proto, že se chtěl vyhnout naplnění spojení s Tamar.

4.4. Znásilnění

Znásilnění je "trestný čin; soulož vynucená násilím nebo hrozbou násilí; zpravidla provázeno duševním traumatem."³³

Je zajímavé, že do roku 1950 se znásilnění v českém právním řádu označovalo souslovím "násilné smilstvo" (nezahrnovalo násilné vynucení sexu na manželce) a tento pojem se vykytuje v některých dosud platných mezinárodních smlouvách o extradici.³⁴

Pokud bylo na masturbaci pohlíženo ze dvou stran, na znásilnění pohlíží křesťanské církve zcela jednoznačně. Jedná se o velmi závažný

33 Hartl, Pavel; Hartlová, Helena. Psychologický slovník. s. 704

34 Viz Wikipedia [online]. [cit. 8.5.2011]. Dostupné na WWW:

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zn%C3%A1siln%C4%9Bn%C3%AD>>

odsouzeníhodný čin, který hluboce fyzicky i psychicky zraňuje, o čin, který je v naprostém rozporu s tím, jak by se měl křesťan chovat a jež těžce a velmi krutě ubližuje Božímu stvoření. Je ohromným narušením svobody a důstojnosti člověka. Oběti znásilnění se po tomto zážitku velmi zklamou v lidech, v bližních, mohou klást vinu i samotnému Bohu, který je dostatečně neochránil. Často je také narušena důvěra v některé instituce, které se mohou jevit poškozenému jako ty, které chrání spíše pachatele a oběť staví do pozice nedůvěryhodné osoby (například policie, soud).

*"Znásilnění je třeba chápat jako násilné znemožnění sexuálního sebeurčení ženy. Ženy je pociťují jako nejtěžší útok na svou důstojnost."*³⁵

Trestné činy v sexuální oblasti byly v starověkém Izraeli velmi přísně trestány a to smrtí. V případě cizoložství na odlehlém místě stihl trest pouze muž, protože se předpokládalo, že žena byla znásilněna.

Velmi známý příběh ze Starého zákona o znásilnění můžeme najít ve 2. Samuelově 13,11-14, kde se mluví o tom, že Amnon znásilnil svoji nevlastní sestru Támar, přestože mu domlouvala, aby nejdříve poprosil krále, zda se smí stát jeho ženou, jenže Amnon na to nepřistoupil. Odporovala mu, ať ji neponižuje, ať se nedopouští hanebnosti, že se to v Izraeli nedělá. Amnon ji však neposlechl, zmocnil se jí a následně ji od sebe vyhnal a začal ji nenávidět. Poté Támar odešla do domu svého bratra Absolona. Absolon svého bratra Amnona začal nenávidět kvůli takovému ponížení jeho sestry a později Amnona zabil. Opět se dostáváme k důsledkům narušení Božích nařízení a doporučení. Po této události se mnoho účastníků příhody stalo nesvobodnými nebo zemřeli. Amnon umře, Absolon se stane nesvobodným, protože bude muset

35 Rotter, Sexualita a křesťanská morálka, s. 114

na nějaký čas uprchnout a schovat se před Davidem a Támar je poznamenaná a ponížena.

V Novém zákoně pak znásilnění znamená naprosté porušení zlatého pravidla křesťanského jednání: *"A jakž chcete, aby vám lidé činili, i vy jim též podobně činite."*³⁶

4.5. Incest

Názory na příbuzenské sňatky a vztahy mezi příbuznými se v dějinách velmi různily. Někde byly úzké pokrevní vztahy tolerovány, většinou však byly z etického hlediska zavrhovány a legislativně zakazovány. Dnes jsou ve většině zemí světa incestní vztahy zákonem upravené. Západoevropská společnost sňatek mezi nejbližšími příbuznými (bratr, sestra, dospělý otec, dospělá dcera apod.) nedovoluje. Většinou také nejsou povoleny sňatky mezi přímými bratřenci a sestřenicemi, na vzdálenější příbuzné se každá země dívá jinak. Je zvláštní, že v případě dobrovolného incestu se mnoho lidí zarazí a zděsí mnohem více než například v případě pornografie, neboť dobrovolný incest je pro ně něčím naprosto nepochopitelným. Kde leží hranice normality a zda je incest (dobrovolný) natolik vážným přestoupením je v současné době velmi těžké posoudit. Nemluvíme samozřejmě o incestu, jež je nedobrovolný, spojený se zneužíváním či násilím, například na dětech. Takováto situace je naprosto odsouzeníhodná. Nezanedbatelné je samozřejmě také veliké riziko genových mutací u případných potomků incestních vztahů.

Pokud se zaměříme na biblický pohled této problematiky, můžeme vzpomenout starozákonní příběh týkající se incestu, který se nachází v první knize Mojžíšově. Jde o příběh Lotových dcer. Po zkáze Sodomy

36 Lukáš 6,31

totiž Lotova rodina odešla do ústraní na místo, kde nebyli žádní muži a Lotovy dcery se obávaly vymření rodu. Svého otce proto opily, narodili se jim synové Moáb (z otce zplozený) a Ben – Ammon (Syn mého příbuzného), kteří se stali zakladateli velkých semitských kmenů. Nakonec však Moábové a Ammonité propadli modloslužbě a odvrátili se od Boha.³⁷

Další starozákonní texty týkající se incestu nacházíme hlavně ve 3. Mojžíšově, kde se pohlavní styk mezi příbuznými označuje v ekumenickém překladu jako mrzký čin a v kralickém překladu jako nešlechtnost.³⁸

Na jiném místě ve třetí knize Mojžíšově pak pokračují zákazy a příkazy týkající se incestu. "A kdož by koli obcoval s ženou otce svého, hanbu otce svého odkryl. Smrtí umrou oba dva, krev jejich bude na ně."³⁹

„Kdož by koli vezma sestru svou, dceru otce svého, aneb dceru matky své, viděl by hanbu její, a ona také viděla by hanbu jeho, mrzkost jest. Protož vyhlazeni budou před očima synů lidu svého; nebo hanbu své sestry odkryl, nepravost svou ponese.“⁴⁰

Muž nesměl mít dle 3. Mojžíšovi tedy pohlavní styk:⁴¹

- se svou matkou,
- s jakoukoli ženou svého otce (trest smrti pro porušitele tohoto nařízení),
- se svou vlastní sestrou (trest smrti pro oba),
- se svou nevlastní sestrou ze strany matky nebo otce (trest smrti pro oba),

37 srov. Gn 19,32-36

38 srov. Lv 18,17

39 Lv 20,11

40 Lv 20,17

41 srov. Schwartz, Láska v Bibli, s. 179

- se svou vnučkou,
- se svou tetou, otcovou či matčinou sestrou (odsouzení ke ztrátě práv),
- s ženou otcova bratra (zákaz mít potomky),
- se svou snachou (smrt pro oba),
- s ženou svého bratra (zákaz mít potomky, pokud bratr zemřel a nezanechal potomky, levirátní zákon naléhal na nebožtíkovi bratry, aby si vdovu vzali za ženu),
- s ženou spolu se svou dcerou nebo vnučkou (smrt pro všechny tři porušitele zákona).

Křesťanský pohled na incest nazírá zcela jednoznačně jako na něco špatného, co není v souladu s Boží vůlí a záměrem Hospodina s člověkem. Velmi bouřlivou diskusi u křesťanských představitelů vyvolala před rokem snaha švýcarské vlády netrestat incestní vztahy mezi příbuznými a vyškrtnout incest z trestního zákoníku.

"Jsme toho názoru, že je incest špatný. Proto nechápeme, jak někoho mohlo vůbec napadnout, že článek o incestu ze zákona vyškrtneme," takto reagovala Barbara Smid-Federer z Křesťansko-demokratické lidové strany. Podobně se k tomu vyjádřila i tamní švýcarská Evangelická lidová strana (EVP), která uvedla, že by novela znamenala krizi morálních hodnot.

42

Incest je tedy pro křesťanské církve něčím nesprávným, odporující morálním hodnotám křesťana a protikladem k Božím radám.

42 Viz iDnes.cz [online].[cit.18.5.2011]. Dostupné na WWW:
<http://zpravy.idnes.cz/svycarsko-nechce-trestat-incest-krestanske-strany-sebouri-pl1-/zahranicni.asp?c=A101210_151114_zahranicni_vel>

4.6. Pornografie

V současné době internetu a médií je dostupnost pornografických obrazů a nahrávek natolik přístupná, že můžeme jen nechápavě kroutit hlavou, jak naše předky (v době ne tak úplně dávné) fascinovaly nahé nakreslené ženy maximálně tak v učebnicích biologie. V nynější silně přeseexualizované době jsou pornografické fotografie a nahrávky dostupné pouhým kliknutím na internetu. Jedno z nejvyhledávanějších hesel na internetu je právě porno, potažmo sex. Pokud si zadáme heslo "pornografie" do internetového vyhledávače Google, zobrazí se nám více než jeden a půl miliónů odkazů. V případě hesla "sex" jsou to téměř dvě miliardy odkazů.

Sex a sexuální oblast je dnes věcí veřejnou, existuje na internetu, v časopisech pro muže, ženy i náctileté děti, v televizních seriálech, téměř v každé reklamě, v probíhajících televizních reality show. Sex ve všech podobách, které dnešní svět nabízí, a pornografie je jednou z nich, útočí na člověka ze všech stran. Křesťané, ač by to bylo ideální, proti tomuto útoku nejsou zcela imunní a často mu také podléhají.

Pornografie je totiž sex, který se může jevit jako zcela neškodný. Nemůžeme být při něm přistiženi, nemůžeme se při něm nakazit nějakou pohlavní chorobou, v podstatě to vlastně ani není nevěra. Zastánci pornografie argumentují tím, že je pornografie jen zdrojem informací o sexu. Ovšem to není zcela pravda, neboť pornografie slouží především k uspokojování sexuální zvědavosti a k účelu navození sexuálního vzrušení, případně ukojení.

Psychologický slovník definuje pornografii jako "*text či vizuální výtvar obscénního charakteru, jehož jediným účelem je sexuální vzrušení*"⁴³. Úkolem

43 Hartl, Pavel; Hartlová, Helena. Psychologický slovník. s. 421

pornografie je tedy uspokojovat určitou "chuť na sex". Pornografie však propaguje sexuální jednání, které je daleko od emocionálních a duchovních prožitků. Pornografie nám ukazuje sex demoralizovaný, sex ve kterém není místo pro hluboký cit a věrnost ani pro mateřství nebo otcovství.⁴⁴

Pornografie je tedy věcí veřejnou, sex je ukazovaný jako chladný, vypočítavý, často dotvářený pomocí moderních technologií retuše a barev, postrádající však intimitu, lásku, něhu a oddanost. Dává iluzi o kráse, protože život je jiný, než krásní svlečení aktéři z časopisů či filmů. Pornografie vede k nevhodné obrazotvornosti, která ústí do nečistých tužeb, fantazírování a sebeukájení, ostatně sebeukájení je asi nejčastějším důvodem, proč se lidé na pornografii dívají.

V pornografii jde o sex, který nemá nic společného s opravdovým darem sexuality od Boha, jenž by měla být vrcholem láskyplného vztahu. Takovýto přístup k sexualitě pak posiluje soustředění se na tělesnou stránku člověka, pornografie se pak stává něčím, co odtrhuje sexuální jednání od prožitku lásky, ukazuje laciný, zlehčující pohled, vede k tomu, že se začneme dívat na člověka pouze jako na předmět, nejde o vztah, o vyjádření lásky mezi partnery, k čemuž Bůh sexualitu člověku daroval, ale o to, aby došlo k sexuálnímu vzrušení či uspokojení, jde o sexuální zážitek, nikoliv o člověka. Pornografie nám nabízí falešnou představu o tom, že "ten druhý" je nám kdykoli sexuálně k dispozici a tím ukazuje, že "ten druhý" je tu jen proto, aby sloužil lidskému chtíči svou sexualitou.

Často se také může stát, že člověk se stane na pornografii a z ní plynoucích erotických představ natolik závislí, že začne mít moc nad jeho

44 srov. Škarvadová, Neškodné obrázky? Advent, časopis adventistů s.d. v ČR a SR. 2006, s. 6

vlastním každodenním životem. "Může jít po ulici, sedět v lavici ve svém sboru, stát ve frontě, když si erotické představy znovu vyvolává."⁴⁵

Je také důležité zmínit, že pornografie je často spojená s určitou příchutí zkaženosti, někdy přímo s praktikami, jež by se daly zařadit mezi sexuální úchytky. (Lesbický či homosexuální styk, sex mezi více osobami, sadomasochistická pornografie apod.). Neopomenutelné je také to, že pornografický průmysl je velmi ziskový byznys, který vydělává na lidské zvrácenosti a na naivitě mladých lidí (dokonce i dětí), jež dovede velmi účelně zneužívat. Je to byznys, který naprosto nehledí na mezilidské vztahy, na důvěru a na hodnotu člověka.

Pokud chceme důvěřovat Hospodinovým radám, které nám dal a pochopíme, k čemu nám Bůh sexualitu daroval a k čemu má sloužit, je potřeba si uchovat určitou sexuální čistotu, umět ovládnout svou sexuální obrazotvornost a žádosti, které se z ní rodí. Je třeba vědomě kontrolovat sexuální podněty, které přichází z našeho okolí a nedávat jim prostor, aby narušovaly naši čistotu a čistotu našich partnerských intimních vztahů.

Lidé byli stvořeni k Božímu obrazu jako muž a žena, biblický odkaz nám zdůrazňuje lidskou sexualitu, která je však Božím darem a může být plnohodnotná a fungující pouze v manželském intimním vztahu. Pornografie tento intimní vztah rozbíjí. Jakmile se do dvou lidí vplete třetí (buť jen na obraze) nebude to vůbec ku prospěchu. Žena i muž se začnou srovnávat, začnou srovnávat i svého partnera a za krátkou dobu se může stát, že žena si nebude připadat pro svého partnera dostatečně

45 srov. Škarvadová, Neškodné obrázky? Advent, časopis adventistů s.d. v ČR a SR. 2006, s. 8

přitažlivá a muž si bude ve svých sexuálních fantaziích představovat jinou ženu (byť jen na obraze).

Křesťanské tradice považují pornografii v jakékoliv kultuře za škodlivou, degradující, otupující a vykořisťující. Vidí v ní způsob, který podkopává manželské vztahy a tím převrací Boží model, podle něhož mají žít v úzkém vzájemném svazku a být "jedním tělem".

Ve starozákonním příběhu udělal Job smlouvu se svými očima, aby nehleděl na dívku žádostivým pohledem (Job 31,1), protože pouze tak se mohl podívat ostatním zpříma do očí. V novém zákoně bychom mohli nalézt verš, jenž by se mohl týkat nevhodnosti pornografie v evangeliu Matouše: *"Ale jáť pravím vám: Že každý, kdož by pohleděl na ženu ku požádání jí, již zcizoložil s ní v srdci svém."*⁴⁶

Je potřeba dovolit Kristu, aby kraloval naší mysli, abychom přemýšleli o Bohu a aby naši obrazotvornost vedl tím správným směrem.

4.7. Předmanželský styk

Pokud se zaměříme na předmanželský pohlavní styk, většina křesťanských církví zastává názor, že plný pohlavní sexuální styk patří až do manželského vztahu, přesto je v dnešní době mnoho mladých ne-sezdaných křesťanů, kteří spolu normálně sexuálně žijí, bydlí spolu, případně mají i děti a tyto vztahy církve tolerují. Důvodem může být to, že křesťanské církve nechtějí lidi ve svých rozhodováních příliš omezovat, snaží se jim dávat svobodu a nemluvit jim do jejich osobních záležitostí, na místo kritiky volí vstřícný dialog a spíše některé rady doporučují, než by je striktně přikazovaly. Přesto křesťanské církve většinou zastávají stanovisko, že čekání s plným sexuálním odevzdáním se až v manželství má svůj neopomenutelný význam.

46 Mat 5,28

Hranice předmanželských sexuálních praktik je vnímána různě. Obvykle se samotná konkrétní hranice nechává na samotném páru, který by si měl stanovit pravidla, kam až mohou oba zajít tak, aby žádný z dvojice neměl nepříjemný pocit či následné výčitky svědomí. Do jisté míry je tolerován petting, nejlépe přes bariéru oblečení. Často také není problém s líbáním či něžnými doteky.

Pokud se hlouběji zamyslíme nad předmanželským pohlavním stykem a budeme chtít přijít na to, co je na něm pozitivního či negativního, nakonec dojdeme k závěru, že většinou převládají negativní aspekty. V případě pozitivního přínosu můžeme slyšet argumenty, že předmanželským sexuálním stykem více poznáme svého budoucího partnera a vyzkoušíme si, zda nám to bude v sexuální oblasti vůbec fungovat. Ovšem je jasné, že mnohem více by se lidé poznali při hodinovém rozhovoru než při hodinovém pohlavním styku. Při povídání si totiž zjišťujeme informace o tom druhém, způsob jeho vyjadřování, jeho postoje, názory, děláme si obrázek o jeho intelektu či o jeho zájmech. Sex nebo spojení v jedno tělo zahrnuje totiž celého člověka – myšlení, cítění, jednání, proto "být jedním tělem" (Gn 2,24; Ef 5,31) zahrnuje děj, kterým se dva lidé stávají jednotným celkem ve všech oblastech lidského života.

"Láska jen na určitou dobu, která druhého jen testuje a zkouší, má podstatu erótu, který miluje bezvýhradně a neklade si žádné podmínky, které z partnera dělají objekt, namísto aby se mu člověk vydal a předložil mu své srdce jako v manželském vztahu subjekt-subjekt."⁴⁷

Sex si nelze vyzkoušet, to nejsou šaty nebo auto. Určitě nám pohlavní styk nemůže říci, jak to bude v manželství "klapat". Sex je v manželství

47 Pöhlmann, H.G.; Stern, M. Desatero v životě židů a křesťanů, s. 214

důležitou součástí, ale manželství založené pouze na "klapajícím sexu" nemůže mít dlouhého trvání. Sexualita v manželství by měla dostat příležitost k růstu krásy sexuality, která prohlubuje vztahy, úctu, lásku, pokoj a radost ze života společného v manželství. Skutečná láska bere zodpovědnost na sebe, to nám ukázal Ježíš Kristus na kříži a dal nám tím příklad, že když je třeba, láska přináší i oběti a je schopná se něčeho vzdát.

Dalším svolujícím argumentem k předmanželskému styku také bývá to, že pokud k pohlavnímu aktu dojde, tak se k sobě dva partneři více připoutají a potvrdí tak plně svoji lásku a svoji oddanost vůči druhému. Pohlavní styk před manželstvím však rozhodně neznamená, že muž v tomto vztahu se ženou následně skutečně oddaně vytrvá (nebo obráceně) a že tento vztah vyvrcholí manželstvím. Naopak se tento nemanželský vztah může velmi protahovat (nejde se vzít, protože oba studují, nemají kde bydlet, nemají dostatek financí atd.), nakonec se může stát, že si zevšední a dostanou se do situace, kdy jsou k sobě sice už "fyzicky připoutáni", ale není zde už taková volnost vztah svobodně ukončit, aniž by došlo k velkému citovému ublížení a zklamání jedné strany. Vždyť když jsou muž a žena opravdu rozhodnutí pro pevný trvalý a společný život, nemusí nad tím přemýšlet desítky let a sňatek odkládat. Má se za to, že většinou po roce se zamilovanost spojená s viděním partnera jako top idolu pomalu vytrácí a přichází na řadu buďto hlubší citové prohlubování vztahu i s uvědoměním si chyb a nedostatků partnera nebo dochází k odcizení a k ukončení vztahu. Další rok pak může ukázat, zda i přes ty špatné vlastnosti a chyby je dvojice schopná a ochotná spolu trvale žít. Pokud se dvojice opravdu miluje a touží

spolu žít, rok až dva je bez pohlavního styku za přítomnosti jiných projevů lásky (něžnosti, pohlázení, líbání) zcela snesitelným.

U muže vnímáme touhu získat pohlavní sexuální zkušenost před manželstvím negativně v tom smyslu, že je to nezodpovědné, neboť si chce vzít více, než mu náleží, ukazuje tím spíš na ne-lásku k té ženě, vlastně na svoji sobeckost. Jakmile je člověk řízen nesobeckými zájmy, opravdu miluje a jde mu o blaho a o to nejlepší pro druhého, bude se snažit jednat opatrně a klidně i pomalu. Ve vztahu totiž nikdy nic nelze uspěchat. Lidské city jsou důležitou součástí člověka. Neměli bychom se tedy snažit je nějak zneužívat ve smyslu "jestli mě máš ráda, tak se mnou přece můžeš spát". Jakmile to muž po ženě takto vyžaduje, miluje pouze tělo a vlastní vášně, není schopen ovládnout se a může i v budoucnosti kdykoliv podléhat i jiným pokušením. Jestliže opravdu muž ženu miluje, bude pro něho její "ne" pro předmanželský pohlavní styk obrovským důvodem k tomu, aby si ji vážil. Jestliže se tedy dvojice opravdu miluje, může to dokázat spojením svých životů, nejen těl. To je zodpovědný přístup a určitě lepší. Jestliže dojde k předmanželskému sexu, jak mohu potom tomu druhému věřit, že pokud byl svolný a neodolal nyní, odolá potom nějakým svodům, když budeme manželé?

Dalším negativním důsledkem mimomanželského pohlavního styku i přes dnešní poměrně antikoncepčně osvětovou dobu může být i otěhotnění. Pokud k tomu dojde v manželství, tak se s tím počítá, ale v případě nesezdaného páru může dojít k situaci, že žena skončí jako svobodná matka.

Písmo se nám přímo nesnaží ukázat závažnost předmanželského sexu, přesto náznaky můžeme spatřovat v samotném přikázání nezcizoložís, respektive v případných konotacích nesesmilníš.

V Genesis v 29,21-23 se dočteme, že svatba byla vždy veřejnou událostí. Dále ve 34. kapitole se můžeme dočíst, že v případě vyspání se s ženou "jen tak" následuje dosti tvrdý trest. V Deuteronomiu ve 22,25-29 se dozvídáme, že když už došlo k předmanželskému sexuálnímu styku, museli se ti dva aktéři vzít a neměli možnost se rozvést.

V Novém zákoně si povšimněme reakce Marie v Matoušově evangelii 1,18. Josef zde chce Marii propustit, neboť se domníval, že měla jiného muže.

Co se dá tedy předmanželským sexuálním stykem získat? Zkušenost s hříchem, který je negativní. Možná může dvojice získat chvilkové uvolnění a blaho organismu, ale odvaha překračovat hranice se také nemusí vždy plně vyplatit. Duch svatý nám ukazuje, co je špatné a dobré. Pomalu a jistě, protože upadáme do hříchů čím dál hlouběji, už začínáme co je dobré a zlé rozeznávat velmi obtížně, stáváme se lhostejnými k násilným činům, bezpráví, lhostejní ke vztahům, otupení vůči zlu. Není radno si s hříchem zahrávat. Pravá láska je přece pro druhé a k oslavě Hospodina. Domníváme se tedy, že sex a "láska" bez manželství je nemorálním vztahem. Nezapomínejme na 1Kor 6,18-20. S jakýmkoliv smilstvem (a nejen jím) hřeším proti sobě, proti vlastnímu tělu, které je chrámem Ducha svatého. Jestliže ten chrám boříme, nedivme se, že už nerozeznáváme dobro od zla. Bůh je ale milostivý a své věrné nenechá bez odezvy.

5. Interpretace přikázání „Nezcizoložíš“ u vybraných autorů 20. století

Abychom získali přehled o různých interpretacích sedmého přikázání, vybrali jsme několik autorů 20. století, kteří se touto problematikou zabývali. Rádi bychom v této kapitole ukázali, jak se k přikázání "Nezcizoložíš" tito vybraní autoři staví, jaký je jejich pohled, zda se shodují nebo v čem se odlišují.

5.1. Interpretace sedmého přikázání dle Jana Milíče Lochmana⁴⁸

Jan Milíč Lochman mluví o tom, že sedmé přikázání především chrání vztah muže a ženy, jejich vzájemné společenství a lásku. Je to přikázání, které je v dnešní době velmi podceňováno a liberalizováno. Sedmé přikázání dle autora ukazuje hlavně na manželství.

Autor poukazuje na vztah muže a ženy jako na základní podobu lidského společenství. Připomeňme si, že desatero je důležitý dokument vysobození, je to smlouva. Vztah muže a ženy, založený na vzájemné lásce, končí v křesťanské tradici většinou manželstvím. Je to tedy také určitá životní smlouva. Vztah muže a ženy v manželství se orientuje na „smlouvu svobody“.

V dnešní době převažuje představa, že manželství je už přežitá instituce, která vůbec není důležitá. Otázkou je, co je to vlastně manželství a jakou hraje úlohu.

Úlohou křesťanské etiky je toto přikázání dokazovat a ukazovat na svobodu, kterou přináší. Toto přikázání bylo často zaneseno množstvím lidských myšlenek, které přecházely až do extrémů, kdy sexualita byla brána jako něco, čemu by se měl „slušný člověk“ vyhýbat. Bible pou-

48 srov. Lochman, Desatero, s. 97–110

kazuje na sexualitu v manželství, která je nenarušená sobectvím, jako na vzrušující, radostnou a uspokojující, kladnou touhou po sdílení se.

Sedmé přikázání ukazuje na cestu svobody lásky a manželství jako neuvěřitelné cennosti. Ježíš toto přikázání prohlubuje svými slovy, že kdokoli se jen podívá na jinou ženu, ten už sedmé přikázání porušuje.

5.2. Interpretace sedmého přikázání z pohledu autorů Marca Sterna a Horsta George Pöhlmanna⁴⁹

Velmi zajímavá kniha Desatero v životě židů a křesťanů je dialogem nad desaterem a jednotlivými přikázáními mezi křesťanským a židovským autorem. Přestože se snažíme ukázat pohled křesťanských autorů, považujeme za přínosné zde zmínit i postoj židovského autora Marca Sterna, neboť je spoluautorem této knihy.

5.2.1. Horst Georg Pöhlmann

Pöhlmann vidí toto přikázání v původním smyslu, ve kterém šlo především o zákaz sexuálního styku s vdanou ženou, jež se považoval za přečin proti vlastnictví (žena byla předmětem obchodu – Ex 22,15n) a vlastnictvím muže (Lv 18,16). Muž mohl mít dle autora ještě jiné ženy nebo měl také možnost pohlavně žít například s otrokyněmi.

Autor ukazuje na to, že hebrejské "na'af" – "cizoložit" znamená vniknout do cizího manželství, týká se to ovšem i snoubenky, nejen manželky, protože zasnoubení už právně zakládalo manželství.

Autor zmiňuje také to, že žena byla ve starozákonní době degradována na pouhý objekt, neboť polygamie tehdejší doby byla zřejmá, nebylo nic neobvyklého, když muž měl více manželek (Abraham, Jákob, David, Šalomoun). Věrnost se tedy vyžadovala pouze od manželky, nikoli od manžela, nehledě na rozvod, na který měl právo také pouze jenom muž

⁴⁹ srov. Pöhlmann, H.G.; Stern, M. Desatero v životě židů a křesťanů, s. 132-147

(Gn 24,1). V novozákonní době už dochází ke změně, už neplatí to, že je žena podřízena muži (tak jako ve Starém zákoně), ale platí *"podřizujte se jedni druhým"* (Ef 5,21), Nový zákon nás vede k tomu, že pokud je Kristus naším *"jediným Pánem"* (1Kor 8,6), nemá již nikdo právo být pánem nad jiným. V našem případě tedy ani muž nad ženou. Je zde poukázáno na to, že pravá láska v Novém zákoně *"nehledá svůj prospěch"* (1Kor 13,5), nýbrž prospěch druhého, je to láska, která od druhého nic neočekává, nýbrž se mu vydává (Ef 2,25), nechce požadovat, ale darovat, ne vlastnit, ale dávat, je to láska, která neklade žádné podmínky. V tomto vidí Horst Georg Pöhlmann to, že je důležité stát partnerovi po jeho boku nejen v jeho štěstí, ale i v dobách jeho neštěstí, být s ním i tehdy, když mě zklamal, být s ním nejenom tehdy, když je pro mě přitažlivý, ale i když se mi zrovna nelíbí, takto dle autora chápají manželství křesťané, kde si manželé slibují sdílet a zachovávat manželství v dobrém i zlém.

V souvislosti s tímto přikázáním také Horst Georg Pöhlmann zmiňuje manželství, které chápe jako *"společnou cestu"* a jehož hlavním účelem je vzájemná manželská láska a plazení a výchova dětí. Říká také, že manželství však zůstává pravým manželstvím, i když je bezdětné. Mluví o změně dnešního chápání manželského vztahu, kdy dříve bylo uzavíráno manželství většinou kvůli zaopatření, kdežto v dnešní době je tím důvodem především náklonnost. Dále autor také věnuje pozornost antikoncepci, která dle jeho uvážení sice umožňuje sexualitu beze strachu, ale v podstatě podpořila sexuální volnost a nezodpovědné zacházení se sexuálním pudem, jež sexualitu značně znehodnocuje. Sedmé přikázání má manželství chránit jako svazek věrnosti, jež je závazný a neodvolatelný, manželství se nestává vězením sexuality, ale spíše ochranným

prostorem sexuální intimity, kde existují pouze výlučně jen ti dva, nikdo jiný.

Dále se autor věnuje nemanželským soužitím, o nichž tvrdí, že jsou výsledkem dnešní konzumní egoistické společnosti, ve které člověk myslí pouze na sebe. Hodnoty jako věrnost, smysl pro oběť, povinnost, schopnost něčeho se vzdát jsou zatlačovány hodnotami individuálního rozvoje, seberealizací a zábavou. Jako důvody, které vedou k volbě nemanželského soužití uvádí Pöhlmann kromě obavy se vázat, také nedůvěru k institucím či snahu vyhnout se právním následkům či nákladům případného rozvodu, dále také zklamání z manželství u svých rodičů či přátel.

Horst Georg Pöhlmann se také zmiňuje o problematice homosexuality, kterou nevidí jako něco hříšného, ale spíše jako osud. Tvrdí, že bibliční autoři se svými názory neměli dostatek sexuologických znalostí a tak pro dnešní dobu nemohou být měřítkem, proto je úkolem církve homosexuály chránit před společenskou diskriminací, přesto se autor staví proti zrovnoprávnění homosexuálních párů k manželství.

5.2.2. Marc Stern

Autor mluví o pozitivním vyznění přikázání "Nezcizoložíš", které zní: buď věrný. Zpočátku mluví o manželství, které se ve Starém zákoně a vůbec v židovství chápalo jako zcela exkluzivní a nerozlučný svazek věrnosti, který je odrazem exkluzivity a nerozlučnosti svazku Boha s Izraelem. Lásku mezi mužem a ženou vnímá stejně tak jako je Boží láska k Izraeli.

Autor zmiňuje, že přikázání, které stojí na dvou deskách naproti sobě, patří k sobě. Tudíž druhé přikázání patří k sedmému přikázání. Z toho dle autora vyplývá, že kdo poruší svazek manželský porušuje

tím svazek s Bohem a slouží jiným bohům. Velmi zajímavě také upozorňuje na to, že *"hebrejské slovo »na'af« = cizoložit má totiž také význam vzplanout hněvem. »Lo tin'af« = nezcizoložíš znamená asi tolik co: nemáš vzplanout hněvem. Poslední smysl sedmého přikázání je nerozhněvat Boha, s nímž jsme v manželském svazku."*⁵⁰

Dále Marc Stern mluví o rozvodu, o kterém například zmiňuje, že dle ortodoxního židovství je možné se dát rozvést ze čtyř důvodů, a to za cizoložství, pokud partner odpírá pohlavní styk, pokud žena již nebyla panna, když se provdala za svého muže anebo pokud neměla žena za deset let děti. Také mluví o tom, že od doby nařízení rabího Geršoma z Mohuče, je možný rozvod jen se souhlasem ženy, kromě cizoložství.

Autor lituje, že je mnoho křesťanů, kteří židům vytýkají rozvodové právo z Dt 24,1. Tvrdí, že i pro židy je stejně jako pro křesťany manželský svazek zásadně nerozlučitelný a nezrušitelný stejně tak jako manželství s Bohem. Rozvedení je hřích, ale je přípustný v mezních případech. Například je lepší rozvod, než větší zlo v podobě hašteřivého a svárlivého manželství. Rozvrácená manželství musí být rozvedena, protože je Bůh nechtěl.

O manželství mluví jako o definitivním a neodvolatelném svazku věrnosti (stejně jako manželský svazek mezi Bohem a lidmi). Hlavním účelem manželství v židovství je plození dětí, tak aby se dále rozmnožovalo Abramovo semeno a manželství zůstalo živé. Druhým účelem manželství je společenství, kvůli němuž Bůh manželství ustanovil.

Stejně jako Horst Georg Pöhlmann i Marc Stern mluví o antikoncepci a vůbec o proměně sexuálního chování. Zastává názor, že antikoncepce

50 Stern, Pöhlmann, Desatero v životě židů a křesťanů, s. 134

svedla lidi k nezodpovědné sexualitě a k promiskuitě a že antikoncepce je zásahem do božího stvoření, souhlasí s římskokatolickou církví, která vidí v antikoncepci hřích.

Autor hovoří také o volném soužití, které chápe jako zkušební či pokusné manželství. Autor mluví o sexualitě jako oblasti, která je velmi zranitelná kvůli tomu, že skrze ni se člověk vydává a otevírá tomu druhému. Pokud se sexualitou nezachází člověk zodpovědně, vydává se napospas a nechává se snížit na objekt rozkoše a pouhou sexuální hračku. Partneři, kteří spolu nežijí v manželském svazku si dle Marca Sterna často nechávají otevřená zadní vrátka, také zmiňuje to, že v nemanželských soužitích je dětem odňata šťastná a spolehlivá půda pod nohama. Nehledě na to, že časté střídání partnerů, je pro lidskou psychiku velmi náročné a tyto neustálé změny těžko snáší, lidská duše potřebuje něco trvalého. Na konci kapitoly se autor pozastavuje nad láskou mezi mužem a ženou, jež je pro něj nevysvětlitelná, manželství chápe jako osudové společenství muže a ženy.

5.3. Interpretace sedmého přikázání dle Jiřího Beneše⁵¹

O tomto přikázání nám autor říká, že je adresováno muži, jemuž je sděleno: „nesesmilníš“ (hebrejsky *ló tin-af*), stejně tak ale prý lze hebrejskou podobu sedmého přikázání přeložit jako výpověď o ženě "ona nesmilní". Autor tedy zastává názor, že ačkoliv je adresátem sedmého přikázání muž, výpovědi o cizoložství mužů a žen jsou zcela vyrovnané. Autor tvrdí, že sedmé přikázání není vyjádřeno rozkazovacím způsobem a proto nemá prvotně rozměr mravní, ale spíš rozměr duchovní. Smilstvo je dle Jiřího Beneše chápáno jako projev nevěrnosti člověka, který není Bohem poznamenán a vysvobozen z otroctví, tedy z Egypta.

51 srov. Beneš, Desítka, s. 154-159

"Nesesmilníš" (hebrejsky *ló tin-af* od slovesa *n-a-p*) je svobodný stav Hospodina vyznavače, který byl vysvobozen z Egypta, Hospodinův vyznavač je ten, kdo nesmilní. Co nebo kdo je předmětem smilnění není řečeno. Zda-li člověk nebo náboženský předmět.

Jiří Beneš poukazuje na spojitost sexuálních praktik (smilstvo, cizoložství) s náboženskými obřady a říká, že není rozdílu mezi cizoložstvím s ženou a cizoložstvím s jinými bohy, neboť obojí je výsledkem nevěry a věrnost Bohu je patrně záměrem sdělení sedmého přikázání. Sedmé přikázání konstatuje, že Hospodinův vyznavač je čistý, zdrženlivý, ovládá se a je Bohu věrný. Ze sedmého přikázání se dozvídá, že je očištěný od cizoložství, tedy osvobozený od původního života svých kenaánských sousedů a jejich náboženských praktik, jejichž součástí byly také rituální soulože. Sedmé přikázání dle autora hlásá, že Hospodinův vyznavač, který byl vysvobozený z Egypta, je osvobozen od potřeby usměřňovat kvalitu svého života prostřednictvím sexuálních praktik vegetativních kultů.

Dále se autor zaměřuje na sedmé přikázání v Novém zákoně, ke kterému se několikrát vyjádřil Ježíš Kristus. Dle Jiřího Beneše Ježíš Desatero radikalizoval, protože chtěl ukázat na to, že člověk není schopen Desateru vyhovět, pokud ho vnímá jako nárok, Ježíš poukazoval na sedmé přikázání, které nemluví jen o činu, nýbrž také o motivacích. Jako příčinu smilstva Ježíš označuje žádostivost.

Ježíš ukazuje na to, že dodržet plně sedmé přikázání je téměř neuskutečnitelným požadavkem, a že nároky Ježíše Krista na člověka výrazně přesahují schopnosti a možnosti člověka. Těmito neuskutečnitelnými požadavky pak Ježíš své učedníky přivádí do užšího vztahu s Bohem. Co je však nemožné pro člověka, není nemožné pro Hospodina, smil-

stvo, cizoložství nebo žádostivost je otroctví, z něhož musí být lidé vysvobozeni samotným Bohem.

O cizoložství Ježíš říká, že se dá zcizoložit i chtivým a žádostivým pohledem, ačkoliv k pohlavnímu styku nedošlo, tím se dle autora Ježíš Kristus snaží ukázat, že k cizoložství dochází mimovolně, automaticky a na základě biologických zákonitostí v srdci, odkud dle Ježíše smilstvo pochází a člověk není schopen se tomuto bránit. Tím pak nás Ježíš usvědčuje, že cizoložíme vlastně úplně všichni. Nehledě na to, že "Nese-smilníš" v Ježíšově interpretaci znamená také nepropouštíš svého druhu (Mat 5,32). Tímto výrokem se tak Ježíš snažil zabránit rozvodům, v tehdejší době propouštění žen.

5.4. Interpretace sedmého přikázání dle Jana Hella⁵²

Autor nám zpočátku představuje jazykový rozbor tohoto přikázání. U sedmého přikázání se jedná o slovesný způsob indikativu. Nikoliv nezczoložíš! (přímý zákaz), ale spíše nebudeš cizoložit (nepřímý zákaz). Zatímco v případě přímého zákazu „Nezcizoložíš!“ je počítáno s možností cizoložství, v případě nepřímého zákazu "nebudeš cizoložit" už cizoložství nepřichází v úvahu, předpokládá situaci, ve které se už cizoložství vylučuje. Je tedy mnohem silnější než by byl přímý zákaz. Jako by Bůh říkal, že vysvobozený lid už teď přece cizoložit nebude, nebude se vracet k původní minulosti. V nepřímém zákazu je skryto Boží očekávání, že už se žádné cizoložství dít nebude, ani u jeho lidu, ani v zaslíbené zemi ani v Božím království.

Jan Heller se také pozastavuje nad nepřesným překladovým výrazem sedmého přikázání, kde kraličtí a ekumeničtí překladatelé místo slovesa "cizoložit" použili sloveso "smilnit". Smilnit dle autora značí především

52 srov. Heller, Hlubinné vrty, s. 214-216

mimomanželský styk, brzy se však ve Starém zákoně smilstvem označovalo i modlářství (i bez sexuální složky) a sexuální nekázeň všeho druhu.

Důvodem užití slovesa cizoložství v desateru je dle autora to, že Izrael – Boží lid jako celek je vázán smlouvou s Hospodinem, která je obdobná smlouvě manželské. Z toho vyplývá, že cizoložství má širší význam, než by mělo jenom smilstvo, protože zahrnuje každý přečin, kterým Izrael porušuje smlouvu a přestupuje Zákon, neboť Hospodin je na mnoha místech označen jako Bůh žárliví nebo horlící. Autor také dodává, že je důležité, aby lidé nejdříve vstoupili do vztahu s Bohem a duchovně se připojili k Božímu lidu, uvěřili a přijali Boží smlouvu za svou, protože desatero (v našem případě sedmé přikázání) nechce formovat život lidí z pouhých moralistických pozic, ale být jim směrnicí a pomocníkem.

Autor v závěru srovnává Nový zákon se Starým a zde poukazuje na to, že Nový zákon je v případě sedmého přikázání podstatně přísnější, neboť mnohem více zdůrazňuje monogamii, problematizuje rozvod či druhé manželství.

5.5. Interpretace sedmého přikázání dle Jiřího Skoblíka⁵³

Autor toto přikázání označuje jako šesté v pořadí, neboť je představitelem katolické církve, která má jiné členění Desatera.

Jiří Skoblík ukazuje na dva úkoly, které plynou z tohoto přikázání a to vytvořit spojení dvou doplňujících se bytostí (neboť člověk je učiněn jako muž a žena) a přijmout jeho důsledky (tvořit nové životy). Přikázání nezcizoložíš pak tyto úkoly hlídá.

53 srov. Skoblík, Křesťanská etika, s. 200-201

Autor tvrdí, že v případě tohoto přikázání nešlo ani tak o ochranu majetkoprávních vztahů (žena byla chápána jako majetek muže a cizoložstvím bylo narušeno mužské právo), ale spíše mělo teocentrický akcent, který připomínal, že Izrael žil v blízkosti pohanských kultů, ve kterém byl pohlavní život nástrojem k ovlivnění božstva. Proto by se tedy neměl dopouštět nevěry vůči Hospodinu.

Později vidí autor toto přikázání jako ochranu manželství, které je plodem Božího stvořitelského řádu a tento řád není dovoleno porušovat, z tohoto pohledu je pak místem pro pohlavní život právě manželství.

Jiří Skoblík také odkazuje na Nový zákon, ve kterém je lidské pokolení označeno jako cizoložné a nevěrné nebeskému Otci, zmiňuje apoštola Pavla, který mluví o těle jako o chrámu Ducha svatého, který nesmí být poskvrněn údy nevěstky (1Kor 3,16). I zde autor vidí kultovní pozadí, ve kterém nejde jen o nezákonný pohlavní styk, nýbrž i o modlářství. Dále poukazuje na pojmové oddělení smilníků, cizoložníků a modlářů, kteří nedosáhnou Božího království u apoštola Pavla v 1Kor 6,9. Jako vrchol novozákonních úvah o tomto tématu autor označuje biblický text v listu Efezským v páté kapitole, kde je vyzdvížena paralela mezi mužem a ženou na straně jedné a Kristem a církví na straně druhé.

Dále autor zmiňuje pohled Nového katechetismu katolické církve, který rozděluje látku šestého přikázání (tedy nezczizoložíš) do čtyř kapitol. První kapitola je nadepsaná: "Jako muže a ženu je stvořil", kde je řečeno, že každý musí svou pohlavnost uznat a přijmout, druhá kapitola je nadepsána: "Povolání k čistotě", kde je čistota popsána, jsou zde zmíněny také delikty porušování čistoty, například homosexualita či

pornografie. Třetí kapitola má název "Manželská láska", ve které je obsaženo téma manželské věrnosti a daru dětí. Čtvrtá kapitola je nadepsaná "Chyby proti dignitě manželství", zde je zmínka například o polygamii.

6. Interpretace přikázání „Nezcizoložís“ u vybraných křesťanských církví 20. století

6.1. Interpretace přikázání "Nezcizoložís" u církve Adventistů sedmého dne

Církev adventistů sedmého dne vznikla v rámci eschatologického hnutí protestanských církví ve Spojených státech v 19. století. Mezi základní charakteristiku církve patří to, že měřítkem jejich života je Boží slovo, očekávají druhý příchod Ježíše Krista a světi sobotu jako den odpočinku a oslavy Božího stvořitelského díla.⁵⁴

Tato církev chápe manželství jako smluvní vztah, který by se měl řídit vzorem smlouvy mezi Hospodinem a jeho lidem. Tímto vztahem by na sebe měli partneři brát závazek věrnosti a vytrvalosti, které jsou charakteristické pro Bohem danou smlouvu. Manželství vnímají adventisté sedmého dne jako dar, který lidé od Boha dostali. Tím, že Bůh vytvořil první rodinu v podobě muže a ženy, ustanovil pro člověka základní společenskou jednotu.

Muže a ženu Bůh stvořil k obrazu Božímu, nejen muže, ale i ženu. Tato církev vnímá rovnoprávnost mezi mužem a ženou. Žena nebyla dle adventistů stvořena k obrazu muže, ale stejně jako muž, k obrazu Božímu. Bůh učinil Adamovi pomocnici jemu rovnou. Tito dva lidé byli stvořeni jako jedno a měli za úkol spolu spolupracovat. Obě pohlaví mají sice své odlišnosti, ale přesto tvoří jednotu. Každý z nich má něco, co postrádá ten druhý a tak se mohou vzájemně doplňovat. Bůh jim dal pocit sounáležitosti a možnost se spolu rozvíjet.

54 Viz Wikipedia [online]. [cit.14.5. 2011] Dostupné na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Adventist%C3%A9_sedm%C3%A9ho_dne>

Manželství má dle adventistů své fáze a svou určitou charakteristiku. Zpočátku se jedná o opuštění svých rodičů, přilnutí ke svému novému partnerovi a dovršení tělesné jednoty.⁵⁵ V přilnutí dojde k velmi těsnému a pevnému svazku tohoto spojení a jakékoliv narušení tohoto svazku může velmi oba partnery velice zraňovat. Smluvní vztah manželství, jehož svědky jsou Bůh, příbuzní, přátelé i například církevní společenství je potvrzen i v nebi. *"A tak již nejsou dva, ale jedno tělo. A protože, což Bůh spojil, člověk nerozlučuj."*⁵⁶ Následkem opuštění rodičů a smluvního přilnutí pak je jednota, tělesná i psychická. Jedná se o plné sjednocení, těla, mysli i citů.

Pokud se týká uzavírání manželství, adventisté zastávají názor, že by měl uzavírat manželství věřící člověk pouze s věřícím člověkem, argumentují tím, že pravá jednota by měla být jednotná i ve víře a jednání a rozdíly, které by mohly odlišnostmi vzniknout, by mohly vytvořit v manželství hluboké napětí a nerovnováhu. Proto, aby lidé dosáhli úplné jednoty, je potřeba, aby docházelo k uzavírání manželství pokud možno nejlépe s lidmi ze stejného společenství.

Tím, že člověk zhřešil, bylo toto jednotné pouto velmi narušeno. Potom, co žena zhřešila, jí Bůh řekl: *"...a pod mocí muže tvého bude žádost tvá, a on panovati bude nad tebou."*⁵⁷ Přestože tento výrok nezměnil rovnost mezi mužem a ženou, manželství přestalo být tou plnohodnotnou jednotou plnou lásky, porozumění a štěstí. Často manželství bylo (a je) spojeno s násilím, manipulací, sebeláskou a nadvládou muže, kdy žena byla nezřídka chápána jako pouhý majetek.

55 srov. Gn 2,24

56 Mat 19,6

57 Gn 3,16b

Pohled adventistů na sedmé přikázání Desatera je obdobný jako u ostatních křesťanských církví. Adventisté jsou přesvědčeni, že všechna přikázání Desatera stále platí. Sedmé přikázání označují výrazem "Nese-smilníš". Je pro ně přikázáním, jež má bedlivě a úzkostlivě střežit manželský vztah. Adventisté se opírají o Boží slovo a tak názory na toto přikázání a na situace s ním spojené, mají často podložené texty z Písma. Jakékoliv narušení manželství, mnohoženství, smilstvo a cizoložství, incest, homosexualitu, rozvod nebo jakékoliv nečisté sexuální myšlenky, chápou jako závažné odchylky od původního Božího ideálu.

V případě cizoložství vidí tato církev veliké riziko v důsledcích, jež může nevěra přinést:

"Takový milostný poměr může mít dalekosáhlé a dlouhotrvající důsledky. Zákonný partner je oklamán a zraňuje ho to tělesně, citově, finančně, právně i společensky. Takový poměr poškozují také širší rodinu a zvláště trpí děti. Důsledkem milostného vztahu mohou být i pohlavní nemoci nebo narození nemanželského dítěte. Mrak lži a nepoctivosti, který se nad takovým vztahem vznáší, ničí důvěru natolik, že už ji často není možné obnovit. Dokonce i bez ohledu na biblickou výstrahu by řada neblahých následků takového jednání měla být dostatečným varováním před těmito formami nemravnosti."⁵⁸

To, co narušuje Boží přikázání "Nezcižoložíš" vidí adventisté také v mnohoženství, které je protikladem vůči původnímu Božímu plánu jednoty muže a ženy. Přestože Bible popisuje mnohoženství jako kulturně podmíněnou skutečnost doby patriarchů, ukazuje, že polygamie rozhodně není a nebyla Božím ideálem.

Stejně tak pornografii chápou adventisté jako způsob snižování důstojnosti člověka, která muže a ženy degraduje na pouhé předměty

58 Damsteegt P. G. a kol.: Adventisté sedmého dne věří..., s. 358

sexuální touhy. Upozorňují na zisky, jež vedou z pornografického průmyslu, jejichž produktem jsou smyslné filmy a časopisy a zastávají názor, že tato oblast nemá mít místo v křesťanském čistém životě.

Adventisté se také vyjadřují k incestu, neboli krvesmilstvu. V tomto případě se adventistická církev opírá o autoritu Božího Písma, ve kterém bylo smilstvo zakázáno a odsuzováno, incest tedy zásadně odmítá:

"Tento druh zneužívání narušuje rozvíjející se sexualitu dítěte a vytváří v něm nezaviněný pocit hanby a viny, kterou si pak později přináší do manželství. Když rodiče překračují tyto hranice, poškozují u dítěte rozvíjení pocitu důvěry, který je tak velmi důležitý pro víru v Boha."⁵⁹

I v případě rozvodu se církev adventistů sedmého dne opírá o Boží slovo, zejména o Ježíšův výrok z Nového zákona, který říká: "A protož, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj."⁶⁰ Podle Božího záměru tedy mělo být manželství nerozlučitelné. Adventisté připouštějí rozvod jedině pokud je důvodem nevěra, opírají se o text z evangelia podle Matouše v páté kapitole třicátý druhý verš. Přesto zastávají názor, že ani nevěra nemusí nutně znamenat konec manželství, pokud jsou si partneři schopni odpustit a dostatečně činit pokání. Adventisté také chápou zákonnou odluku v případech manželství, kdy dochází například k fyzickému či psychickému zneužívání partnera nebo dětí. Dle adventistů má církev jedinečnou a vážnou odpovědnost rozvodům předcházet, v případech kdy k rozvodu dojde, by měla nést odpovědnost za zranění, jež mohou být rozvodem způsobená.

Adventisté zaujali také stanovisko k homosexualitě. Manželství chápou jako celoživotní spojení muže a ženy, přestože hříchem byl Boží ideál manželství narušený, rodinný svazek muže a ženy vnímají jako je-

59 Damsteegt P. G. a kol.: Adventisté sedmého dne věří..., s. 359

60 Mat 19,6

den z nejdůvěrnějších a nejposvátnějších druhů lidských vztahů. Monogamní svazek muže a ženy adventisté vnímají jako jediné morálně vhodné prostředí pro intimní pohlavní styk a s ním spojené sexuální projevy. Konkrétně se Adventisté k homosexualitě vyjadřují na svých webových stránkách:

"Homosexualita je projevem znehodnocení a porušení lidských sklonů a vztahů, které s sebou vnesl do našeho světa hřích...Jsme přesvědčeni, že všichni lidé, bez ohledu na svou sexuální orientaci, jsou Božími dětmi. Nesouhlasíme s tím, aby se jakákoliv skupina lidí stala předmětem pohrdání, posměchu nebo dokonce zneužívání. Nicméně je naprosto zřejmé, že Boží slovo neschvaluje homosexuální životní styl. Neschvalovala ho ani křesťanská církev během své dvoutisícileté historie."⁶¹

Adventisté jsou přesvědčeni, že harmonický rodinný život může ukazovat na skutečně prožívané principy křesťanství a zjevovat tímto láskyplným bezpečným prostředím Boží charakter. Sedmé přikázání vnímají jako stále platné, jež má svůj smysl v ochraně manželství a zachování původního Božího ideálu jednoty muže a ženy.

6.2. Interpretace přikázání "Nezcizoložíš" u Českobratrské Církve Evangelické

Tato církev označuje Desatero jako pozvání na cestu, o které Bůh řekl, že je dobrá. Hospodin slíbil, že tato cesta přinese požehnání, spokojenost a štěstí. Dodržování Desatera pak není věcí naší povinnosti, ale naší důvěry vůči Bohu.⁶²

61 viz [casd.cz](http://www.casd.cz) [online]. [cit. 17.5.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.casd.cz/wpimages/other/homosvazky.swf>>

62 viz Českobratrská církev evangelická, sbor Brno I. [online] [cit. 19.5. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://brno1.evangnet.cz/node/344>>

Českobratrská církev evangelická vnímá smysl Desatera nikoliv jako seznam zákazů, vymezujících hranice, ale celkový smysl vidí jako dar. Dodržování Desatera, stejně tak i naše přikázání "Nezcižolíš" vnímá jako ochranu před zlem, které by mohlo narušit náš život a naši svobodu. I evangelická církev vychází z biblických veršů, kdy Bůh řekl: *"Řekl byl také Hospodin Bůh: Není dobré člověku býti samotnému; učiním jemu pomoc, kteráž by při něm byla."*⁶³, proto Hospodin lidstvo stvořil jako muže a ženy. Muž bez ženy a žena bez muže jsou tedy lidé, kterým něco chybí. Tato církev zastává názor, že se každý z nás narodil, aby mohl žít v trvalém vztahu s Bohem a se svým životním partnerem. Manželství a víru v Boha tato církev chápe jako základní kameny, které chrání náš život. Oba vztahy by se měly hledat a budovat a pokud dojdou naplnění, mohou člověku přinášet štěstí, jistotu a pokoj.

Českobratrská církev evangelická, stejně jako ostatní křesťanské církve, považuje za důležité, aby v manželství vládla věrnost a spolehlivost. Tam, kde vznikne opravdu trvalý a vzájemný vztah, stvrzený manželstvím, je místo i pro plné sexuální odevzdání se druhému.

Evangelická církev upozorňuje, že přestoupení sedmého přikázání je stejně závažné, jako porušení ostatních:

"Porušit sedmé přikázání je stejně vážné, jako porušení kteréhokoli jiného přikázání. Ale kdo z nás je bez viny, aby mohl druhé soudit, zesměšňovat nebo odněkud vylučovat. Často je to jen veliká touha po nenaplněné lásce, která nám působí bolest a ohrožuje, co jsme tolik let budovali. Již samo porušení tohoto přikázání přináší lidem dostatek těžkostí a komplikací. Kdo jednou

63 Gn 2,18

překročil mez, za kterou už není návratu, ten za to platí dostatečně velkou cenu. Ztrácí víc, než bychom mysleli.”⁶⁴

K otázce předmanželského sexuálního života tato církev žádné povolení a zákazy nedává, ale spíše radí k odpovědnému jednání. Upozorňuje pouze na rizika, která svým spěchem se sexuálním vztahem nesezdání podstupují. Hovoří hlavně o častých situacích, kdy si dvojice slíbí, že si budou věrní a začnou spolu žít jako manželé a nakonec dojde k jejich rozchodu, včetně bolestného poznamenání na těle i na duši.

Nevěru evangelická církev vnímá jako ubohou náhražku a degradaci manželského vztahu. Sex, který by se konal pouze pro uspokojení tělesných potřeb mimo manželství, přinese člověku jenom pocit prázdnoty, samoty a nejistoty. Evangelická církev chápe manželství jako jedinečné spojení muže a ženy a sedmé přikázání má toto spojení a nedotknutelnost chránit:

”Manželství našich bližních i naše vlastní nám musí být svatá a nedotknutelná. Každý se musí umět kontrolovat a včas zabrzdit, co by později nezvládl. Pokud je někdo ve svém manželství trose nespokojený a nešťastný a myslí si, že s druhým už opravdu nemůže žít, nechť se s ním čestně rozejde, vyřeší všechny důsledky s tím spojené a teprve pak by si měl začít hledat nového partnera. I když bible rozvod připouští, není to žádná samozřejmost. Je to vždycky důsledek lidského selhání”⁶⁵

Na rozvod se ČCE dívá pouze jako na nutnou alternativu, která přichází v úvahu, pokud se manželství nedá udržet. Přesto je nejprve důležité pokusit se manželství zachránit a odpustit si.

64 viz Českobratrská církev evangelická, sbor Brno I. [online] [cit. 19.5. 2011].
Dostupné na WWW: <<http://brno1.evangnet.cz/node/156>>

65 viz Českobratrská církev evangelická, sbor Brno I. [online] [cit. 19.5. 2011].
Dostupné na WWW: <<http://brno1.evangnet.cz/node/156>>

6.3. Interpretace přikázání "Nezcizoložíš" v Pravoslavné církvi

I zde je v souvislosti s přikázáním "Nezcizoložíš" zmíněno manželství, jež je v pravoslavném pojetí svátostí, která se získává zákonným svazkem skrze požehnání kněze a je završeno společným přijetím eucharistie. Toto manželství pak tvoří svazek vzájemné lásky, kterou milost získaná v eucharistii proměňuje v pevnou a věčnou. Manželství v pravoslaví překonává rozdělenost a egocentrismus v hříchu a tento svazek nekončí ani smrtí jednoho z manželství. Druhé manželství je považováno za hřích.⁶⁶

Podle pravoslavných je manželství Božím aktem, kdy Bůh dva spojuje v jediného člověka. Plození dětí není jediným smyslem manželství, ale spojení muže a ženy je chápáno jako odraz sjednocení s Bohem. Pravoslavná svatba má obvykle dvě části – výměnu prstenů a korunovaci. Oproti západnímu pojetí svatby netvoří součást pravoslavného uzavírání manželství výměna manželského slibu.⁶⁷

Pravoslavná církev zastává názor, že sedmé přikázání nám zakazuje nestydaté neboli smilné myšlenky, žádosti, slova a skutky. To, co vede k porušení stydlivosti je dle této církve lenost, špatná společnost anebo nestydaté řeči, písně, obrazy, knihy nebo nestydaté tance. Sedmé přikázání dle této církve dává věřícím pokyn, aby se zabránilo jakémukoliv jednání, které by zneuctilo manželství.

Církev zastává názor, že všechno to, co se děje podle Božího zákona je čisté a naopak všechny myšlenky, žádosti, řeči a tělesné úkony, které se staví proti Božímu zákonu, jsou nečisté. Tělesné soužití manželů by

66 viz dogmatika.wz [online] [20.5. 2011]. Dostupné na WWW:
<<http://www.dogmatika.wz.cz/manz.htm>>

67 viz wikipedie [online] [20.5. 2011]. Dostupné na WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pravoslav%C3%AD>>

tedy mělo být čisté a svaté, kdežto mezi lidmi, kteří manželé nejsou, je tělesné soužití vždycky hříchem.⁶⁸

Pokud dojde k porušení jakéhokoliv Božího přikázání, následuje dle této církve morální degenerace, duchovní otroctví a kompletní sociální destrukce.

Tato církev se také staví v souvislosti se sedmým přikázáním k problematice homosexuality. Ve svém prohlášení zmiňuje znepokojení, že bratři a sestry z jiných křesťanských vyznání se snaží přizpůsobovat některým neblahým společenským jevům současnosti, zejména pokud se jedná o problematiku vzájemného soužití lidí stejného pohlaví a o přijetí homosexuálních svazků církví a společností. Bible dle pohledu této církve zaujímá k homosexuálním vztahům jednoznačný postoj a biblické texty homosexualitu odmítají:

*"Biblické texty odmítající homosexualitu formulovaly a spoluvyvořily křesťanskou morálku a kulturu a vzdělávaly mnoho generací. Popírání přímého smyslu slov sv. Apoštola Paola některými křesťany je v protikladu ke dvoutisícileté křesťanské tradici a v protikladu k biblickým textům. Homosexuální vztahy jsou z pohledu Bible i z pohledu učení církve hříchem, který odděluje člověka od Boha. V současnosti jsme ale v této věci svědky u mnoha lidí přijetí postojů, které jsou ve zjevném protikladu k učení církve a jeví se také jako nezdravé a nebezpečné pro další vývoj rodiny a společnosti."*⁶⁹

Pravoslavná církev také zaujímá negativní postoj vůči pornografii, protože takovéto časopisy a obrazy přivádí člověka na cestu větší nebo menší sexuální závislosti, morálně kazí děti a mládež. Jedná se o byz-

68 viz pravoslavi [online] [20.5. 2011]. Dostupné na WWW:
<<http://pravoslavi.cz/katechismus/ii.html>>

69 viz pravoslavi [online] [20.5. 2011]. Dostupné na WWW:
<<http://www.pravoslavi.cz/info/prohlaseni-k-homosex.htm>>

nys, který cizopasí na lidské slabosti a hříchu. Tím, že křesťan kupuje a ztotožňuje se s prezentovanými demoralizujícími obsahy, zrazuje Krista a vstupuje na cestu morální generace, která může vést k závislosti na sexu, případně k různým deviacím. Nehledě na to, že může ztratit víru a život věčný.⁷⁰

6.4. Interpretace přikázání "Nezcizoložš" u Katolické církve⁷¹

Katolická církev řadí toto přikázání jako šesté přikázání v Desateru. Úkolem tohoto přikázání je především chránit manželství, které je plodem stvořitelského Božího řádu.

Katolická církev vnímá člověka jako obraz Boží, který je rozdělen na dvě pohlaví. Člověk, ale i sexualita, jako Boží dar, byly stvořeny jako dobré. Úkolem lidské sexuality je rozmnožování, které je zároveň požehnáním a Božím darem. Prvním účelem lidské sexuality je dle katolické církve rozmnožování, druhým účelem je pak doplňování se v partnerství.

Manželství je touto církví chápáno jako monogamní vztah, který by měl být trvalý a nerozlučitelný. Manželství je nerozlučitelé a nerozlučnost manželského svazku je silným motivem k udržování dobra pro manželskou věrnost a lásku. Manželství je chápáno jako svátost, kde nesou odpovědnost nejen partneři, ale i církev. Na smíšená manželství lidí s různým vyznáním pohlíží tato církev jako na problematická, nedoporučuje je, ale ani nejsou zakázané.

Rozvod je v této církvi zcela nemyslitelný, protože tato církev považuje manželství za svátost doživotně. Manželství je zavazující a nezrušitelné. Kanonické právo římskokatolické církve nezná slovo roz-

70 Immaculata dvouměsíčník 6/2003, ISSN 1210-5732 [cit. 20.5. 2011].

71 Peschke, Karl-Heinz. Křesťanská etika, s. 351- 435

vod v tom slova smyslu, v jakém existuje v českém právu. Pokud Katolická církev používá slovo rozvod, má na mysli spíše "odluku manželů", což je rozhodnutí příslušných církevních orgánů akceptujících fakt, že manželé už spolu nemohou vést řádný manželský život a neplní své manželské povinnosti. Přesto však manželství z hlediska katolické církve nadále trvá a je nepřekročitelnou překážkou k novému sňatku. Jedinou možností je tzv. "zneplatnění manželství", kdy dojde k přezkoumání platnosti uzavřeného manželství. Církevní soud pak může prohlásit manželství za neplatné. Nicméně to však neznamená rozvod, ale konstatování, že původní manželství bylo fiktivní a že vlastně vůbec nikdy neexistovalo.⁷²

Předmanželský styk je u katolické církve vnímán jako hříšný. Toto tvrzení patří mezi dlouhodobé a stálé tradice katolické teologie. Předmanželský pohlavní styk je touto církví pokládán za nesmyslný a nesprávný, jenž nemůže vytvořit podmínky pro šťastný sexuální vztah, to může pouze manželský vztah.

Cizoložstvím označuje tato církev pohlavní styk mezi mužem a ženou, z nichž aspoň jeden není svobodný. Cizoložství má škodlivý vliv nejen na lásku, ale také na soulad a stabilitu rodiny. Je proto zavrženíhodné.

*"Cizoložství je zjevným porušením slibu věrnosti a závazků, které si manželé navzájem dali ve svátosti manželství. Pokud jeden z manželů souhlasí s cizoložstvím druhého, pak by se toto cizoložství neprohřešovalo proti spravedlnosti; zůstalo by však proviněním proti ctnostem a zbožnosti."*⁷³

72 viz wikipedie [online] [20.5. 2011] Dostupné na WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rozvod>>

73 Peschke, Karl-Heinz. Křesťanská etika, s. 398-399

Prostituci tato církev označuje pojmem smilstvo a stejně jako ji chápal Starý zákon, je vnímána jako pohoršující a odporující normám společnosti.

Incest neboli krvesmilstvo je také naprosto nepřijatelné. Církevní katolické právo však pojem incest nepoužívá, ale používají spíše slovo příbuzenstvo, pokrevní sestra, pokrevní bratr apod. Důvodem k zákazu je především obava o zdravé potomstvo, spořádanou rodinu i stabilitu rodinného života.

Na homosexualitu katolická církev pohlíží z hlediska Písma a označuje ji jako těžký hřích. Normou lidské sexuality je dle katolické církve heterosexuální a manželská sexualita. Z toho tedy soudíme, že homosexuální úkony odporují smyslu a lidské i křesťanské sexualitě.

I případ znásilnění je pro tuto církev těžkým hříchem. Je to hřích, jenž porušuje ženino právo na její tělesnou nedotknutelnost.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala přikázáním "Nezcizoložíš". Je pochopitelné, že jedno z přikázání nelze vytrhnout z kontextu všech ostatních, zpočátku jsme tedy poukázali na širší souvislosti celého Desatera. Ukázali jsme, že dodržování všech Božích přikázání, tedy i přikázání "Nezcizoložíš", přináší mnoho kladů. Chrání vztahy, přináší požehnání a vede k opravdové svobodě. Naopak jeho porušování má často velmi neblahé důsledky pro nás i pro naše bližní, směřuje k otroctví hříchu, ke lžím a nakonec k opravdové smrti.

Zmínili jsme také některé příklady smilstva, které se k tomuto přikázání často připojují. Vedle interpretace tohoto přikázání u vybraných křesťanských autorů jsme také předložili názory či stanoviska několika křesťanských církví a jejich postoj k tomuto přikázání.

Pokud si uvědomíme dnešní silně přeseexualizovanou společnost, může se nám zdát, že přikázání "Nezcizoložíš" je velmi obtížné dodržet. Pokud je však člověk s Hospodinem, jediným opravdu žijícím Bohem, chodí po Jeho stezkách, hledá Jeho vůli a chápe důležitost Jeho doporučení, zjistí, že "necizoložit" je neskutečně cennou a přínosnou radou pro jeho cestu životem.

Seznam použité literatury

Internetové zdroje

- casd.cz *Postoj adventistů sedmého dne ke svazkům mezi osobami stejného pohlaví* [online]. [cit. 17.5.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.casd.cz/wpimages/other/homosvazky.swf>>
- Českobratrská církev evangelická, sbor Brno I. *Nestačí dodržovat desatero?* [online] [cit. 19.5. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://brno1.evangnet.cz/node/344>>
- Českobratrská církev evangelická, sbor Brno I. *Nezcizoložiš* [online]. 2.7.2006 [cit. 19.5. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://brno1.evangnet.cz/node/156>>
- dogmatika.wz.cz *Manželství v pravoslaví* [online]. [cit. 20.5. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.dogmatika.wz.cz/manz.htm>>
- Doktorka.cz *Nevěra a její následky* [online]. 4.9.2001. [cit. 1.5.2011]. Dostupné na WWW: <<http://sex-vztahy.doktorka.cz/nevera-jeji-nasledky/>>
- iDnes.cz *Švýcarsko nechce trestat incest, křesťanské strany se bouří* [online]. [cit.18.5.2011]. Dostupné na WWW: <http://zpravy.idnes.cz/svycarsko-nechce-trestat-incest-krestanske-strany-se-bouri-pl1-/zahranicni.asp?c=A101210_151114_zahranicni_vel>
- Křesťanské biblické badatelství *Smilstvo a cizoložství* [online]. [cit. 5. 5.2011]. Dostupné na WWW: <http://www.t-b-from.cz/main/t-b-from/Texty/Kstudie/Smilstvo_a_cizolozstvi.html>
- pravoslavi.cz *Bůh miluje hříšníka, ale nenávidí hřích* [online]. [cit. 20.5. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.pravoslavi.cz/info/prohlaseni-k-homosex.htm>>
- pravoslavi.cz *Pravoslavný katechismus* [online]. [cit. 20.5.2011]. Dostupné na WWW: <<http://pravoslavi.cz/katechismus/ii.html>>
- Wikipedia *Adventisté sedmého dne* [online]. [cit. 14.5.2011]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Adventist%C3%A9_sedm%C3%A9ho_dne>
- Wikipedia *Znásilnění* [online]. [cit. 8.5.2011]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zn%C3%A1siln%C4%9Bn%C3%AD>>

- Wikipedia *Pravoslaví* [online]. 22.5.2011 [cit. 23.5.2011]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pravoslav%C3%AD>>
- Wikipedie *Rozvod* [online]. 17.5.2011 [20.5.2011]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/rozvod>>

Tištěné zdroje

- Barton, J. *Etika a Starý zákon*. Jihlava : Mlýn, 2006. ISBN 80-86-498-15-8.
- Beneš, J. *Desítka*. Desatero, aneb deset slov o Bohu a člověku. Praha : Návrat domů, 2008. ISBN 978-80-7255-177-4.
- *Bible svatá* – aneb všecka svatá písmena Starého i Nového zákona. Podle posledního vydání kralického z roku 1613. Praha : Česká biblická společnost, 1991.
- Damsteegt, P.G. a kol. *Adventisté sedmého dne věří...*, Výklad základních věroučných článků. Praha : Advent – Orion, s.r.o., 1999. ISBN 80-7172-102-6.
- Douglas, J.D. (ed). *Nový biblický slovník*. Přeložili Alena Koželuhová, Hana Nezbedová, Bohuslav Procházka, Jiří Štífer a Rostislav Matulík. Praha : Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.
- Fuchs, E. *Co dělá naše jednání dobrým?* Jihlava : Mlýn, 2003. ISBN 80-86498-03-4.
- Hartl, P.; Hartlová, H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, s.r.o., 2000. ISBN 80-7178-779-5.
- Heller, J. *Hlubinné vrty*. Praha : Kalich, nakladatelství a knihkupectví, spol. s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7012-083-3.
- Heller, J.; Mrázek, M. *Zákon a proroci*. 1.vyd. Praha : Kalich, 1984. 233s.
- *Immaculata* dvouměsíčník 6/2003, ISSN 1210-5732 [cit. 20.5. 2011].
- Lochman, J.M. *Desatero*. Směrovky ke svobodě. Praha : Kalich, nakladatelství a knihkupectví, spol. s.r.o., 1994. ISBN 80-7017-828-0.
- Peschke, K-H. *Křesťanská etika*. Praha : Vyšehrad, 2004. ISBN 80-7021-718-9.
- Pöhlman, H.G.; Stern, M. *Desatero v životě židů a křesťanů*. Praha : Vyšehrad, spol. s.r.o., 2006. ISBN 80-7021-783-9.
- Pratt, L.R. *Křesťanská apologetika*. Čelákovice : Oliva, křesťanské nakladatelství, 1994. ISBN 80-901634-2-4.

- Příkaský, J.V. *Učebnice základů etiky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, 2000. ISBN 80-7192-505-5.
- Rahner, K.; Vorgrimler, H. *Teologický slovník*. Praha : Vyšehrad, spol. s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7021-934-8.
- Rotter, H. *Sexualita a křesťanská morálka*. Praha : Vyšehrad, s.r.o., 2003. ISBN 80-7021-669-7.
- Schwartz, M. *Láska v Bibli*. Praha: Euromedia Group, k.s. - Ikar, 2003. ISBN 80-7202-960-6.
- Skoblík, J. *Přehled křesťanské etiky*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 2004. ISBN 80-7184-357-1.
- Stamps, D.C. *Studijní bible s výkladovými poznámkami*. Překlad poznámek a studijního materiálu nakladatelství Křesťanský život, Albrechtice 504. Springfield, Missouri, U.S.A. : Life Publishers International, 2009. ISBN 978-0-7361-0420-3
- Škarvadová, R. *Neškodné obrázky?* Advent, časopis adventistů s.d. v ČR a SR. 2006, roč. 2006, roč. 06, č. 2., s. 6-9. ISSN 1210-3365.

